

Híd

evangélikus missziói magazin

2013. IV. szám

fókuszban a kegyességi irányzatok

Kedves Olvasó! Magazinunk előfizetése a mellékelt sárga csekken lehetséges.

Előfizetési díj egy évre: 1600 Ft

Egy lap ára 400 Ft.

Kérjük, hogy a közlemény rovatba írja be, hogy előfizeti-e az újságot, vagy adományával segíti a Híd és a missziói munka szolgálatát.

Minden Evangélikus Életet olvasó testvérünk előfizetés nélkül kapja a lapot, de támogatást tőlük is kérünk.

Újságunkat az Evangélikus Élet megrendelése nélkül is lehet igényelni.

(A Híd magazin nem az Evangélikus Élet melléklete, hanem önálló sajtótermék.)

Legyen Ön is a missziói munka rendszeres támogatója!

Az Evangélikus Missziói Központ számlaszáma:

11716008-20157087

Köszönjük eddigi adományát!

Kérjük, segítse misszióinkat ezután is!

A borítón szereplő montázst Balogh Tibor grafikus készítette.

Tartalom

FÓKUSZBAN A KEGYESSÉGI IRÁNYZATOK

- 3 Kegyességi irányultságunk
- 4 Családi lelkiesség
- 5 Lelki irányzatok – mozaik
- 6 Fiam, ne hagyd a hitedet!
- 8 Kedves Testvérem a szószéken!
- 9 Irányzatok széthúzása vagy a gyülekezet egysége?
- 10 A SOKszínű EGYház
- 12 Pietista, nem pietista
- 14 A fundamentalisták és a fundamentum
- 16 Uniszónó, kakofónia vagy tonalitás?
- 17 Fórum a fókusz témáról
- 24 „Istennek nincsenek unokái, csak gyermekei...”
- 26 Ripacsok
- 28 Az egészséges és a beteg lelkiesség jelei

ÉLŐ VÍZ

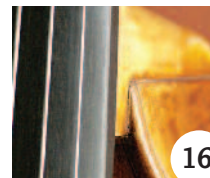
- 30 Hogyan tovább, egyház? – Széles alapú gyülekezetekkel
- 32 XX. századi hitvallóink – Szabó József püspök
- 34 XX. századi hitvallóink – Öregember reggeli imádsága
- 35 Bizonyágtétel – „Csak én tudom, mi a tervem veletek”
- 36 Tanuljunk egymástól – Tetten ért csodák
- 38 Férfimisszió – Evangélikus férfikor Szombathelyen
- 40 Küldetésünk – Egy hálózati kulcsszereplő portréja 7.
- 41 Képközelben – Kenyértészta, anyaméh
- 42 Beszélgetés – Magyar család és magyar gyülekezet Luxemburgban
- 44 Olvasói oldal – Kivonat az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület (EBBE) 2013. őszi hírleveléből
- 45 Olvasói oldal – Levélváltás
- 46 Kitekintés – Ferenc pápa
- 48 Képes hírek – Ajándék volt ez a nap
- 49 Énekem az úr * Rejtvény
- 50 Imádkozzunk * Hírek * Ajánló * Derű
- 51 Visszajelzések
- 52 Vers – Akik elmentek...

6.

10.

16.

A HÍD EVANGÉLIKUS MAGAZIN előfizetése egy évre 1600 Ft

Megrendelhető az Evangélikus Missziói Központ elérhetőségein: tel./fax: 06 1 400 3057 (délelőtt hívható), e-mail: evmis@lutheran.hu, 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38-40.

magyar
nyomdatermék
NYOMDA- ÉS PAPIRIPARI SZÖVETÉS

HÍD EVANGÉLIKUS MISSZIÓI MAGAZIN – megjelenik negyedévente * 2013. 4. szám * Kiadó és szerkesztőség: Evangélikus Missziói Központ – Magyar Evangélikus Rádiómisszió, 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38-40., tel./fax: 06 1 400 3057, e-mail: evmis@lutheran.hu, honlap: <http://misszio.lutheran.hu>, számlaszám: 11716008-20157087 * Felelős szerkesztő és kiadó: Szeverényi János, e-mail: janos.szeverenyi@lutheran.hu, www.szeverenyijanos.hu, tel.: 06 20 824 5463 * Munkatársak: Balog Eszter, Erdészné Kárpáti Judit, Fehér Charlotte, dr. Garádi Péter, Kis Ferenc Balázs, Kovács László, Kóháti Dorottya, Szeverényi Jánosné, ifj. Zászkalczyk Pál * Grafikai tervezés, tördelés: Perl Andrea, Perl János (Kreatív Flotta Stúdió Kft.) * Nyomdai kivitelezés: Pauker Nyomdaipari Kft. * HU ISSN 1787-5749 * Egy szám ára 400 Ft, előfizetési díj egy évre 1600 Ft * Megrendelhető a kiadónál. Az Evangélikus Élet hetilapban elhelyezett példányok ingyenesek. Adományokat kérünk és elfogadunk.

Kegyességi irányultságunk

A kép illusztráció

anglikán, metodista, református, baptista, pümkösi, adventista közösségekben, a Golgota Keresztény Gyülekezetben és a Hit Gyülekezetében, szabadkereszténynek, messiáshívő zsidók, Jehova tanúi

Kegyességi irányultságunk, beállítottságunk sok esetben attól függ, hogy milyen közegben nőtünk fel, milyen hatások értek a családban, gyülekezetben, megtérésünk idején és azután. Meghatározók lehetnek a genetikai, alkati, nemzeti, személyiségi összetevők is.

Az egész kérdéskörnek van pozitív és negatív olvasata. Jó, ha nem vagyunk egyformák, kiegészítjük egymás hiányosságait, egyoldalúságait; tudunk tanulni egymástól, érettebbé, árnyaltabbá válhat hitéletünk ebben a folyamatban. Viszont fájdalmas tapasztalat az, amikor a különböző irányzatok elkülönülnek egymástól, a másik ellenében határozzák meg magukat.

Érdekes és tanulságos ebből a szempontból vizsgálni a felekezeteket, de a különböző vallásokat is. Sok közösségben megfordulok, és mindig is érdekelték a különböző egyházak, irányzatok. Szükségesnek éreztem személyes tapasztalatokat szerezni. Részt vettem liturgiákon, istentiszteleteken, közösségi programokon, több helyen szolgálatokat is végeztem: római katolikus, görög katolikus, ortodox (görög, orosz, román, ukrán),

között stb. Ezekben belül többféle irányzatot is megismertem: a szigorú törvényeskedőtől a szélsőséges karizmatikusig. Egyszemélyes „gyülekezettel” is találkoztam. Jártam a világ legnagyobb gyülekezetében Szöulban, ahol egy vasárnap hét istentiszteletet tartanak, melyeken összesen kétszázezer hívő vesz részt. Színesítette az élményeket, hogy mindezek több országban, nemzeti közösségben történhettek. A tájékozódást nem könnyíti meg az a tény, hogy a különböző keresztyén egyházak, és az evangélikus közösségünkön belüli irányzatok is az egy, közös Bibliát használják, értelmezik, arra hivatkoznak. Mindenki vallást tesz a közös hitről többek között az Apostoli hitvallás szavaival. Mégis miért van annyi vita, meg hasonlítás, sőt ellenségeskedés az irányzatok között? Lehetséges-e egészséges, Isten előtt is vállalható egység közöttünk? A Híd magazin jelen száma kísérletet tesz a beszélgetésre, egymás jobb megértésére. Például a fundamentalizmusról közlünk pozitív és negatív megközelítésű írást is.

Talán segíthet a mérlegelésben, ha végiggondoljuk a veszélyeket. Megkérdőjelezhető annak a közösségnek, irány-

zatnak (vagy képviselőinek) a hitelessége: ahol a vezetőnek nagyobb a tekintélye, mint Jézus Krisztusnak. Ahol a keresztyén evangéliuma mellett még valami mást is hangsúlyoznak mint az üdvösség feltételét. Ilyen lehet a vezetőnek való engedelmesség, a közösségben való maradás, a Szentírás periférikusabb tanításai, pl. bizonyos napok kiemelése, különböző karizmák túlhangsúlyozása stb. Ahol a pénzügyek nem áttekinthetőek, ahol a gyülekezet kizárólagossági tudatban él, másoktól elhatárolódik, a tagok teljes kontroll alatt élnék, kettős nyelvezetet használnak.

Egyházunkon belül akkor van esélye az egységtörekvésnek, ha leszálunk saját irányzatunk magas lováról (alázat). Ugyanakkor elengedhetetlennek tarjuk bibliás hitünk alapelemeinek megtartását, komolyan vételét, mint a Szentírás ihletettsége, a megváltástörténet motívumai: a bűneset, a kiűzetés, a törvényadás, a Tízparancsolat, a megváltó kereszthalál, a feltámadás, a megtérés és az újjászületés szükségessége, a meg-szentelődés és követés, a halálunk utáni feltámadás, ítélet és a két alternatíva: örök élet Istennel vagy Nélküle. Aki ezeket elhallgatja vagy tagadja, aligha nevezhető keresztyénnek, legfeljebb szimpatizánsnak, keresőnek.

Urunk, kérünk, bocsásd meg tévedéseinket, türelmetlenségünket, gőgünket! Áraszd ki Szentlelkedet egyházunkra, hogy vezessen el minket minden nélkülözhetetlen igazságra! • SZEVEÉNYI JÁNOS

Családi lelkiiség

Személyes vallomás a mi „kegyességi irányzatunkról”

meg, hogy a Lélek sugall és nagy-nagy erőt is ad, hogy a könnyen feltámadó gyermekharagot, önzést már ők is megtanulják átfordítani szeretetre. És van győzelem, van gyógyulás. Van mégoly „semmisségért” való imák meghallgatása feletti öröm. Lélek-adta, ugrabugráló felszabaldultság. Karizmatikus vagyok?

Sokszor az elveim ellen cselekszem – a szívemre hallgatok inkább, mint a szabályokra, az elvárásokra. Nem fejezek be félig kész ebédet, nem fektetem pontban fél kilenckor őket, ha azt érzem, hogy akkor van szüksége egyiküknek rám. Nem szólok arra, amely-

Minden alkalmat felhasználok, amikor a tiszta evangéliumot, az egyszerűt, a gyermeki, a tanulatlan agynak és szívnek is felfogható elmondhatom nekik. Igen, újra meg újra. Iskolába menet a buszon, vendégségben, tollasozás közben. Amikor az alkalom és a Lélek arra indít. Mert ezt tartom a legtöbbnek, amit adhatok nekik, szívükre helyezhetek az életre. Beszűkülő módon evangéliumi gondolkodásom van?

Nem vállalom egyiket sem önmagában. Az Úr óvjon attól, hogy egy skatulyába szoruljak –

Nem szeretném, ha elérné a jóga kötelezővé tétele gyermekeim iskoláját. Nem akarom megszokni, hogy már „többet bír” a mai gyermeklélek filmek, szavak, látványok durvaságából. Minden módon óvom az enyéimet a rohanó világ veszélyt is hordozó vívmányaitól. Szeretném, hogy tanuljanak meg imádkozni, és bátran kiállni a Biblia igazságai mellett. Fundamentalista vagyok?

Biztatom őket, hogy szeretett, katolikus iskolájukban is ragaszkodjanak a lutheri alapokhoz. Merjenek kiállni a csupán külsőséges vallásosság ellen. Tudják azt például, hogy miért, hogyan bőjtölünk mi – és miért, hogyan nem. Hitvallásos vagyok?

Legyen a szájukon Jézus neve, és legyen barátjuk az Úr Jézus! Benne bízzanak egyedül, és Ő legyen az egyetlen út, amiről – Akiről – tudják: jó cél felé, az örök életre vezet. Nincs más megoldás Rajta kívül. Pietista vagyok?

A Szentlélek finom, megóvó hangjának meghallására tanítom őket. Hogy hallgassanak kicsi szívük mélyén a jó választ, tettét sugó gondolatokra. Tudják

kük hangosan lapozza az énekeskönyvet – elég, hogy a rejtvénymagazint nem hozhatta magával –, vagy a pad alatt csöndben matat istentisztelet alatt. Örülök, hogy ott van! Nem vontatom be gyerek-bibliaórára, ha nyűgös reggel óta, és aznap inkább kint ülne az egyébként oly’ felfoghatatlan felnőtt-istentiszteleten – mert elég, hogy apa és anya közé simulhat. Liberális vagyok?

abból nagyobb kár lenne, mint haszon. Egész egyszerűen Krisztus megváltott, szabad gyermeke vagyok, aki a Szentírásan méri le mindazt, amit kap, tud, hall, lát, szeret, megél. És Ó általa esedezik mindig újra Atyja bocsánatáért, amikor eltéved, rosszul választ, bűnt követ el. Az Atya, a Fiú és a Szentlélek vezessen minket a kiegyensúlyozott, Úrhoz ragaszkodó családi életben!

• ERDÉSZNÉ KÁRPÁTI JUDIT

Lelki irányzatok – mozaik

Jézus nevében?

Egyik este épp egy hídon sétáltam át, amikor láttam, hogy egy ember áll a korláton arra készülve, hogy leugorjon. Odaszaladtam hozzá és kértem, hogy ne tegye.

- Miért ne? – kérdezte.
- Hiszen olyan sok célja lehet az életünknek!
- Mint például?
- Maga vallásos? – kérdeztem.
- Igen!
- Nagyszerű! Én is! Keresztény vagy buddhista?
- Keresztény.
- Én is! Katolikus vagy protestáns?
- Protestáns.
- Hát én is! Református vagy timotiánus?
- Timotiánus!
- Nem találok szavakat! Én is! Isten Timotiánus Egyháza vagy Isten Ti-

motiánus Gyülekezeteinek Szövetsége?

- Isten Timotiánus Egyháza.
- Hiszen én is! Isten Eredeti Timotiánus Egyháza vagy Isten Reformált Timotiánus Egyháza?
- Isten Reformált Timotiánus Egyháza.
- Ez egészen elképesztő! Én is! Isten Reformált Timotiánus Egyháza az 1879-es konvent szerint vagy Isten Reformált Timotiánus Egyháza az 1915-ös kongresszus szerint?
- Isten Reformált Timotiánus Egyháza az 1915-ös kongresszus szerint.
- Akkor halj meg, te eretnek kutya! – és lelöktem a hídról.

(A fenti történet csak a képzelet szüleménye, és nem valódi adatokat tartalmaz.)

A világ nagyobb részén hivatalos egyházi regisztráció nem létezik, és ugyan-csak nem létezik egy központi intézmény, amely az egyházak vagy egyházas szervezetek státuszát, elismertségét vagy bármilyen szempontból való komolyan vehetőségét meg tudná állapítani. A legtöbb egyház általában eltérő álláspontot képvisel abban, hogy más egyházakra, irányzatokra alkalmazható-e a pejoratív „szekta” kifejezés, illetve hogy egy-egy ilyen csoportot a többi egyház milyen mértékben tekint partnernek. Mindezeknek a megítélése gyakran még földrajzi helytől függően is változik: egy adott régióban többségi státuszú egyházhoz vagy irányzathoz tartozó, vagy azzal rokon közösséget a világ egy másik területén „veszélyes szektának” tarthatnak.

A fundamentalizmus pszichológiai analízise

Egy internetes oldal szerzője azt állítja, hogy fundamentalistának lenni nem lelki irányzat, hanem pszichológiai beállítottság, ezért nagy a hasonlóság a vallási és politikai fundamentalisták között. (De találhatók olyan utalások, amelyek egyeseket közgazdasági értelemben „piaci fundamentalistának” tartanak, míg másokat filozófiai értelemben „ateista vagy materialista fundamentalistának”).

Közös jellemzők: tekintélyelvűség, egy külső „hatóság” be kell, hogy tartassa a szabályokat, szexuális büntudat és félelem, a bizonytalanság tűrésére való limitált képesség, szó szerinti értelmezés, általában rossz humorérzék, a jövőtől való félelem.

A cikk a kiútra is tesz javaslatot (hiszen Isten a fundamentalistákat is szereti – a szerk.): érzelmileg értékes kapcsolat létesítése nemhívókkal; a csoporton kívülitől származó személytől feltételhez nem kötött, szeretetből származó segítség elfogadása; vagy épp ellentmondások, bibliai rejtélyek feltárása és a velük való együttélés.

További részletek angolul:

<http://anitra.net/activism/fundamentalism/psychology.html>

Fiam, ne hagyd a hitedet!

Személyes pillantás a világ vallásainak sokszínűségére

A kenyai utcagyerekeknek élelemre, hajlékra, békességre és szeretetre van szükségük Krisztusban. Hogy melyik felekezetet tolmácsolja ezt, számukra nem fontos.

Egyetemista koromban, még a kemény szocialista időkben, amikor a templomba járást vagy más hitéleti tevékenységet egyáltalán nem díjazták állami körökben, egyik kollégiumi szobatársamnak protestáns fordítású Bibliát ajándékoztam karácsonyra. Amikor katolikus, rendszeresen templomba járó nagymamája erről tudomást szerzett, öröm helyett ijedten óvta unokáját – aki egyébként füle botját sem mozdította egyháza tanításai ügyében: „Fiam, ne hagyd a hitedet!” Ez a szemlélet abban az időben még az öregek körében elég általános volt, de már kezdett egy új irányzat kibontakozni, amely nemcsak a más szemléletű emberek, de más vallások irányában is

nagy **toleranciát hirdetett, sokszor nem kellően átgondoltan, vagy nem elegendő ismeretanyag birtokában.** Emlékszem olyan, egy konferencián elhangzott igehirdetésre, amely a „buddhizmus nyitottságának” és az „iszlám toleranciájának” átvételére buzdított.

A fenti két példa nyilván a két véglet közelében jár. De mi a helyes magatartás? Mennyit védjünk hitünk bástyáiból, és mennyit fogadjunk el, vagy mennyit tartsunk tiszteltben más felekezetek tanításából, más népek kultúrájából, tapasztalataiból?

Azt önkritikusan leszögezhetjük, hogy még más, Krisztust követő egyházak tanításaira is általában igen kicsi a rálátásunk, más vallások tanításaiból

pedig vajmi keveset ismerünk, sőt rosszabb esetben téves nézeteket hirdetünk. A fenti példában említett iszlám vallás egyik legjellemzőbb tulajdonsága a tolerancia teljes hiánya, aminek az igehirdető nyilván nem volt tudatában, csak valami módon divatos akart lenni. Erre az intoleranciára a történelmi tényeken túl számos személyes tapasztalatot is tudok idézni. Történelmi tény, hogy az iszlám megszületése után hamarosan – amikor Mohamed próféta már egy kicsi, de elkötelezett sereget tudott toborozni – fegyveres hódításra indult. Először országán belül ért el sikereket, majd rövidesen a szomszédos országok királyainak írt rövid levelet, melynek tartalma az a deklaráció volt, hogy Allah az egyedüli Isten és Moha-

Az alig száz éve még döntően nomád pásztorkodást folytató kenyai lakosságnak rendkívül nagy változásokhoz kellett alkalmazkodnia igen rövid idő alatt. Kérdés, hogy hogyan tudják ezt gondolkodásukban feldolgozni?

med az ő prófétája, majd ezt az a felszólítás követte, hogy a király egész népével fogadja el az iszlámot, vagy viselje tagadásának következményeit. Mindenki azonnal értette, hogy mik azok a következmények.

Ez a mentalitás sajnos nem csak a múlté. Napjainkban is gyakorta történik Szomáliában, hogy iskolai tanulmányi versenyeken a győztes diákoknak járó jutalom egy könyv és egy igazi fegyver, mondván, hogy egyik kezükkel a tudást, másikkal a vallásukat védelmezzék. Ebben a pillanatban, amikor ezt a cikket írom, hallom a hírekben, hogy Nairobiban, korábbi lakóhelyünk egyik legközpontibb, legforgalmasabb bevásárlóközpontjában szélsőséges szomáliai iszlám fegyveresek rátámadtak a békésen vásárló-kávézó emberekre, és azok után, hogy felszólították a mohamedán vallásúakat, hogy távozzanak, esztelen lövöldözésbe kezdtek, kézigránákat dobáltak. Mintegy hatvannyolc civilt azonnal lelőttek, sokkal többet megsebesítettek, és legalább harminc embert túsul ejtettek.

A fenti példák a szélsőséges iszlám jellemzői. Az igazsághoz azonban az is hozzátartozik, hogy a hétköznapi, emberi kapcsolatok szintjén mohamedán

kollégáimmal és szomszédainkkal kapcsolatban sok jó tapasztalatunk van.

De talán túlságosan is elkalandoztam az iszlámmal kapcsolatos élményeink taglalásában. Sokkal többről szeretnék itt írni. Arról, hogy Földünk hétmilliárd lakosából mindössze kétmilliárdan tudunk arról, hogy Isten nemcsak egy szuperintelligencia és szuperhatalom felettünk, hanem szerető mennyei Atyánk; arról, hogy felszabadult, boldog életet élhetünk itt a Földön és az örök életben, mert Jézus Krisztus eltörölte bűneinket; és arról, hogy a Krisztust követők tábora valóban testvér lehet, egymásért imádkozhat, segítheti, gondját viselheti egymásnak, függetlenül attól, hogy különbségek vannak a tanítások és a kegyesség gyakorlásának részleteiben. Kenyában és általában Afrikában szinte megszámlálhatatlanul sok kis egyház van a nagy egyházak (katolikus, anglikán, presbiteriánus, evangélikus, baptista stb.) mellett. Európától különbözően

azonban ott a dogmatikus különbségek és a hit gyakorlásának formája sokkal kevésbé jelentős. Az igazi kérdés az, hogy te keresztyén vagy-e vagy nem. A fent említett bevásárlóközpontban történt tragikus eseményeknél is ez volt a terrorista támadók egyetlen kérdése. Tovább megyek. Krisztusi lelkülettel sok esetben még csak ez sem kérdés. A szemétdombon kétségbeesetten ételt keresgélő utcagyerek, a teljesen magára maradt, tüdőbeteg négyéves árva, az iskolából tandíjfizetés elmaradása miatt hazazavart, jó képességű tinédzser, az AIDS-es, haldokló, többgyermekes özvegy esetében **csak egy szempont van: ő is Isten teremtménye.** Úgy, mint én. Megtehetem én akkor, hogy tanítási különbségeken vitatkozzam? Nem olyan ez, mintha különböző iskolákban felkészített tűzol-

tók az égő ház előtt tűzoltás helyett arról vitatkoznának, hogy melyik a leg-hatékonyabb tűzoltási módszer?

Inkább tanulnunk kellene egymástól. Mert ha krisztusi alázattal vizsgáljuk önmagunkat, hamar rájövünk, hogy van mit tanulni. Még az iszlámtól is: például a hajnaltól késő estig az egész életüket átható és azt büszkén vállaló hitvallásukat. Ha ehhez hasonlítom a fejlett országok langyos keresztyén-ségét, a hitét gondosan véka alá rejtő, diplomatikusan mellébeszélő keresztyének seregét, vagy a népszerűség érdekében a törzsi vallások isteneinek a keresztyén oltárookra való helyezését olyan országokban, ahol még erősek a törzsi vallási kötődések, akkor azt kell mondanom, hogy van mit tanulni. Legyünk nyitottak! Nem a különböző emberi teóriákra, divatos irányzatokra, hanem azokra a leckékre, amelyeket Isten készített el számunkra, s amelyek sokkal merészebb, toleránsabb és hitvallóbb utakra

Magyar-szomáliai kézfogás egy új öntözőcsatorna felett.

taníthatnak minket, mint amit valaha is álmodni mertünk volna.

• DR. BÁLINT ZOLTÁN

Dr. Bálint Zoltán vízépítőmérnök hat évig Zimbabweben és négy évig Pápua Új-Guineában dolgozott családjával együtt mérnök-misszionáriusként, majd 2005 és 2013 között ENSZ-alkalmazottként Szomáliában, kenyai székhellyel.

Kedves Testvérem a szószéken!

Bizony-bizony olykor igazságtalan vagyok veled, amikor írásaidról véleményemet kéred, ezért bocsánatot kérek. Lelkiismeret-vizsgálatom során arra jutottam, hogy igazából nem veled, hanem a műfajjal van bajom. Hajdan az *Igen* szerkesztőjeként sok támogatást kaptam azért, mert a lap nem közölt aktuális prédikáció-szabásmintákat. Többször kérték, én mindannyiszor elhárított-

Most, a te gyűjteményedet lapozgatva előjött az emlék.

Ismét bocsánatot kell kérem, mert kemény szavakra kényszerülök.

Nos, biztos vagyok jóakaratedban, különösen abban, hogy fontosnak tartod közléteni mindazt, amire rájöttél az Ige tanulmányozása közben. Ez helyes. Az is, hogy roppant öröm együtt lelkesedni a titkok megértésén. Mindegy, és ez a leggyö-

ember. Ímhol a félkész hívótáp a templomjárók lepasztorálására. Elég hozzá egy hangyabokányi figyelem, nehogy a húsvéti olvasódjék föl karácsonykor. Meg kellő tűzrendészeti fegyelem: ki ne csapjon az imént fölolvastott evangélium lángja, mert akkor lekozmálna az igekonzerv. Erre szolgál a szöveg és a fölolvás elkülönítse – elidegenítse!

Brrr.

Ahogy idézgetem az emlékeimet, arra jöttem rá, hogy amilyen örömmel olvasom Eckhartot, Taulert, Ágostont, vagy éppen Böjtét és Hafenschert meg Cseri Kálmánt, mi több, a szúfi Darqawit, annyira nem izgat az igehirdetések okossága, teológiája, ún. „mélysége-magassága” – milyen csuda érdekes, hogy a magyarban e kettő egyet jelent! Jézust sem érdekelték a tudományok, pedig micsoda előadásokat rittyenthetett volna a Nagy Bummról, genetikából vagy éppen patrisztikából, kémiából és biológiából, mennyiség- és mennytanból, vagy éppen angyal- és sátánológiából! Ám az ő útja nem ez volt, hanem az Atya iránti izzó szeretetéből táplálkozó, halálíg tartó engedelmsége.

Mi a jó prédikáció lényege?

A külső tudás helyett a benső. A szószéken szóló szívlobbanása. Olvassa az ígét, és egyszer csak „lángol a szíve”, mint az emmauszi tanítványoké, akik eleinte föl sem ismerték az Urat, még a gondolataiból sem! Nos, az igehirdető lehet bármennyire együgyű, ha suta szavaiból is kicsap az ő őszinte istenszerelmének a heve, akkor kicsordul a könnyem.

tam. Ösztönöm azt súgta, hogy ez árusítás volna. Csalás, mintha a lusta focista helyett szolgálja végezné az edzéseket, ő meg csak cicázna a győztes vasárnapi meccs után a lasztival. Józan ésszel persze nem ezt gondoltam, csak föl nem tudtam fogni, hogy minek az ilyesmi, hiszen amikor az ember az Írást forgatja, alig talál benne olyan sort, ami ne keltene benne „számtalan, szebbnél szebb gondolatot.” Elképzelhető ennél különbszellemi öröm?

nyörűbb mindegy: nem számít, hogy ki, mikor, mire jött rá!

Hanem a műfaj! Attól félek, hogy kialakult egy, a lelki restségben szenvedő, dagonyázó lelkészeknek szóló igekonzerv műfaj. Kell-e nekik ilyen segédlet? Mire való? Arra, hogy ezután se forgassák a Szentírást, nehogy kitörjék rajta az eszük kerekét meg a szívükét? Ne keressék az esedékes szent evangélium távolabbi összefüggéseit? Különösen az utóbbi veszélyes, mert a végén még megtérhet az

• CZAKÓ GÁBOR

Irányzatok széthúzása vagy a gyülekezet egysége?

Meglehetősen nehéznek találom, hogy a hitünk megélésének különféle módjairól – a kegyességi irányzatokról egy jól összefogott gondolatkévét kössek. Mégis hozzáfogok és teszek egy kísérletet, mert – egy frissebb beszélgetéseményemet is felhasználva – talán ritkábban előkerülő szempontra tudok utalni.

Német testvérgyülekezetünk ifjúsági csoportja táborozott nálunk a nyáron. A vendégek lelkészével többek között arról társalogtunk, hogy a száz egyházban a felsőbb egyházi vezetés kiadta a gyülekezeteknek, hogy tartsanak beszélgetéseket, vitafórumokat a Biblia értelmezésének kérdéseiről. Ennek kapcsán mondta el a lelkész, hogy bajban van negyedik fiuk keresztszüleivel kapcsolatban, nem tud mit kezdeni velük. Napi bibliaolvasók, akik Isten ígését komolyan veszik. Igen egyszerű a módszerük: „Nézzük meg, mit mond a Biblia!”

Nem azért jelentenek problémát a lelkész számára, mert ő maga más kegyességhez tartozik, hanem azért, mert neki az egész gyülekezet lelkészeként kell működnie, az egységet kell munkálnia. Nehéz kérdés ez, amellyel nemcsak lelkészeknek kell megküzdniük, hanem tulajdonképpen minden keresztyénnek is, aki nem akar egyfajta lelkeségi ele-

fántcsonttoronyba vonulni, és másoktól elzárkózni.

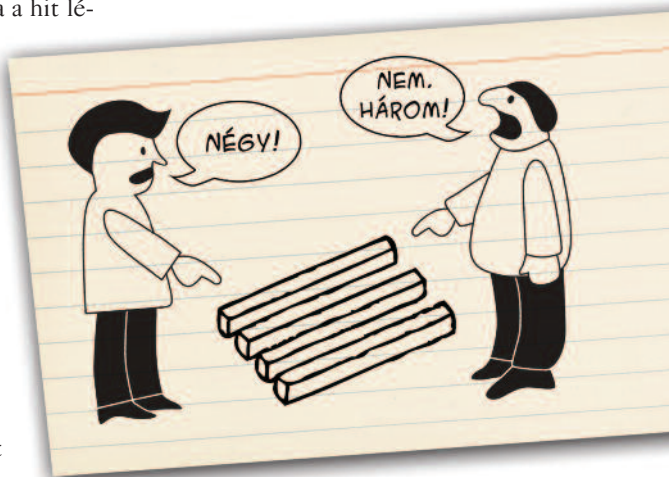
Milyen határok között kell elfogadni másokat is a sokszínűség vonalán, és hol történik már bűnös eltérés Krisztustól? Hogyan munkálható hát a kegyességi irányzatok széthúzása közepette a gyülekezet, a Krisztus-test egysége? Pál levelei is világossá teszik, hogy nem mindent lehet elfogadni a színpalettáról, mert az lerombolja a hit lényegét...

Az egyik szélsőség, amikor a modern tudományra hivatkozva igyekeznek mindazt kiragadni a hívek szívéből, amit biblikus ígéhirdetésben hallanak. A liberális teológus, *Bultmann* például azzal állt elő, hogy Jézus nem támadt fel (a tudomány „nem engedi”), de ez nem is fontos, hanem hogy a tanítványok erősen hitték a feltámadást... Másik szélsőség lehet, amikor például a Szentírás egy-egy szavába kapaszkodik bele valaki, és egész elméletet gyárt egy ingatag alaptól kiindulva.

Hajlamosak vagyunk egydimenziósan gondolkodni: a fundamentalista és a liberális szemléletet egy tengely két végpontjának látni. Pedig sokkal jobb lenne, ha megnyílna a szemünk arra, hogy ezek valójában egymásra merőleges tengelyek mentén helyezkednek el! Ha egy-egy konkrét személy hitében je-

lenlevőként szemléljük, akkor kiderül, hogy a vonások nemcsak keverednek, hanem sokszor elegyet is alkotnak – szétválaszthatatlanul egybekapcsolódnak.

Az egymásba fűződést szemlélteti a testvérgyülekezetünk lelkészével való beszélgetés is. Magát ugyanis így határozta meg: **liberális felfogású, de elengedhetetlennek tartja a na-**

ponkénti bibliaolvasást, imádságot, „lelkigyakorlatot”.

Bonyolultabb hát a kegyességi irányzatok mezeje annál, mint amit sokszor gondolunk erről. Könnyen állítunk fel ellentéteket egyetlen szakasz két végpontja között, pedig gyakran inkább egymást metsző egyenesekkel van dolgunk. Mi valósul hát meg Krisztus népe körében: irányzatok széthúzása vagy a gyülekezet egysége? A kérdés nyitott – a választ egyházunk élete szolgáltatja majd...

• SZAKÁCS TAMÁS

A SOKszínű EGYház

A „sok” és az „egy” egymást kizáró fogalmak. De nem az egyházban. Az Isten „egyetlen házára” igazán áll mindkettő: sokszínű és mégis egy. Ez az Újszövetségben is nyilvánvaló. Láthatjuk, hogy mennyire más kegyességet képviselt például Péter, János, Pál, vagy Jakab apostol.

Már a zsidó nép és a keresztyénység találkozásában is különböző kegyességi formák alakultak ki. Tudunk például az *ebiontiákról*, akik szegénységben éltek. Ők az I. században keletkezett zsidókeresztyén szekta tagjai, akik tagadták Jézus Krisztus isten-

ségét, preegzisztenciáját (öröktől valóságát), valamint szűztől való születését. Kr. u. 66–67-ben a Jordán folyó keleti partjára, Pellába menekült keresztyénekből alakult ki ez a mozgalom a jeruzsálemi zsidó háborút követő pusztulás után. A magukra használt ebionita név, amely a héber ebionim, szegények szóból ered, valószínűleg utalás a hegyi beszéd szegényeire is (vö. Mt 5–6). Írásaik (pl. az ebionita evangélium) csak töredékesen maradtak meg. Kelet-Jordániában követőik még a VII. században is éltek. A későbbi keresztyén teológiára nem, az iszlámra viszont erős hatással voltak, ugyanis Mohamed rajtuk keresztül ismerte meg a keresztyéniséget.

A keresztyénségen belüli kegyességi formák áttekintéséhez ajánlom mindenkinek Gáncs Aladár írását, amely

Scholz László szerkesztésében jelent meg *Szerkenj fel, aki aluszol* címmel. A keresztyénségen belüli ébredéstörténetet veszi végig, különböző kegyességi formákat kutatva (Az ébredés történetének áttekintése, 1913). A kegyességi forma valójában azt az életformát jelenti, amit egy-egy ember vagy mozgalom a krisztusi hitében megél.

Maradjunk evangélikus egyházunknál: Szoktunk *lutheri kegyességről* szólni, ez is létezett. Maga Luther Márton sok mindent megtartott katolikus egyházi életéből (például élete végéig gyóntatója volt), de a nagy felfedezés, az evangélium személyes átélése és a bűnbocsánat kegyelmében való részesedés teljesen meghatározta életét. **Ennek a „torony-élménynek” kellene ma is életünkben ismétlődnie.** Isten segítse evangélikus népünket, hogy október 31-e ne egy-

szerűen a „kikapcsolás” napja legyen, ahogy az idén a tévé hirdeti, hanem a „bekapcsolás” napja, annak élménye, hogy „serkenj fel, aki aluszol, és felragyog tenéked a Krisztus!”

Ezután következett ez evangélikus kegyesség történetében az *ortodoxia*, a helyes, igaz tanításért való harc kora. A szót magát is így lehetne lefordítani: igaz, helyes tanítás. Ahogyan színesedett a reformáció után Európa vallási térképe, úgy súlyosbodott a harc az igaz tanításért. A kegyesség titka ez volt: igazán, helyesen tanítani Krisztusról és az evangéliumról. Egyik legkiemelkedőbb harcosa ennek az időszaknak Flacius Illyricus (1520–1575) volt, aki szenvedélyesen védte Luther tanítását és minden más „színt” elítélt, Luther harcostársát, Melanchthont is. A prédikációk is ennek jegyében folytak, talán sokaknak kiábrándító is volt a kor igaz hirdetése: éles harc a szószékéről az igaz tanítás érdekében. Mai szemmel bizony vagdalkozás volt ez a javából.

De jött az „új hullám”: a *pietizmus*. Ennek a hullámnak sok színe volt a precizionizmustól (a precíz keresztyén életviteltől) a puritanizmusig (az egyház és a keresztyén élet tisztaságáért), és egészen Medgyesi Pálig (1605–1663). Ő a magyar puritán irodalom legtevékenyebb képviselője, s egyúttal a puritán eszmék első magyarországi hirdetője volt. Bátfán és Debrecenben tanult, majd német, holland és angol egyetemeket látogatott. 1631-ben lett a debreceni kollégium tanára, 1634-től kezdve különböző helyeken lelkészkedett, végül 1638-ban az erdélyi fejedelem udvari prédikátoraként működött. Nagy befolyásra tett szert Lorántffy Zsuzsanna fejedelemasszonyánál, I. Rákóczi György halála után is mellette maradt. Az új fejedelem bizalmatlansága is hozzájárult az udvari papi állásból való távozásához. Élete utolsó szakaszát az

özvegy fejedelemné sárospataki környezetében töltötte.

Munkái közül a legnagyobb hatású a puritán kegyesség manifestumának, az angol Lewis Bayly *Praxis pietatis*ának (A kegyesség gyakorlása) hasonló címen kiadott magyar fordítása (Debrecen, 1636). Ez a praxis pietatis talán a legkifejezőbb elnevezése ennek a mozgalomnak:

a kegyesség gyakorlata, gyakorlása lényeges, és nem a tan tisztasága kell, hogy az élet központjában legyen. Mai szemmel talán kérdéses ez a magyarázat, de az ortodoxia szörszálhasogató igaz hirdetése után sokaknak felüdülést jelentett. Hazai egyházunkban is, éppen az elnyomatás idején a dunántúli pietisták könyvei jelentették az életet, felüdülést és vigasztalást akkor, amikor az igaz hirdetéseket elnémították, a könyvek prédikáltak.

Egyik legkiemelkedőbb képviselője, a neves Bél Mátyás (1684–1749), szlovák és magyar író, evangélikus lelkész, történet- és földrajztudós volt. A XVIII. századi magyar tudomány kiemelkedő alakja volt ő, a korra jellemző polihisztor iskolának az egyik legkiemelkedőbb képviselője. Nem sokkal halála után a „magnum decus Hungariae” („Magyarország nagy dísz”) címet kapta. Legfontosabb, máig ható tudományos jelentőségű munkája a *Notitia Hungariae novae historico-geographica* (Az újkori Magyarország történeti-földrajzi ismertetése) volt.

Isten segítsen bennünket, hogy egyházunk képe színesedjék a szó bibliai értelmében!

A következő színt *felvilágosodásnak* szoktuk nevezni. Ebben a ráció, az értelem kapta a főszerepet, még a Bibliából is csak az ésszerűen megmagyarázható dolgok voltak elfogadottak. Ennek is különböző árnyalatai voltak.

A XX. század elején indult nálunk egy új korszak Luther újrafelfedezésével, ez az irányzat a mai napig tart. Talán sokan emlékeznek még az 1948-ban csúcspontú „nagy ébredésre”, ennek képviselői még közöttünk vannak néhányan.

A rövid áttekintés után, ma ezekhez képest szinte „színtelennek” nevezném egyházunk jó részét. Pedig a „szín” nincs ellentétben az egyház egységével. Csak akkor van baj, ha valaki a saját színét abszolutizálja más ellenében. Pedig az egyház sokszínű. Isten segítsen bennünket, hogy egyházunk képe színesedjék a szó bibliai értelmében!

• KEVEHÁZI LÁSZLÓ
A szerző egyháztörténész

Pietista, nem pietista

Isten nem az erőszakos, tűzzel és vassal való térítést bízta az egyházra, hanem a szívtől szívig ható bizonygatót

Kellemetlen tapasztalatom volt, amikor felismertem, hogy elláttak egy címkével, és olyan tulajdonságokat tulajdonítottak nekem, amelyek egyáltalán nem voltak jellemzőek rám. Szomorúan tapasztaltam, hogy bármit mondok, teszek, minden a kategóriának megfelelő megítélés alá esik. Amikor a kategorizálás hibájába esünk, elhanyagoljuk a legfontosabbat: az odafigyelést a másikra. Tudatosan meg kellene szabadulnunk az előítéleteinktől.

Nem tudom magamat egyik kategóriába sem besorolni. Pietista vagyok, amennyiben ez azt jelenti, hogy a gyakorlatban is megélem a hitemet, nem vagyok pietista, amennyiben ez képmutató kegyeskedést jelent. Evangéliumi vagyok, mert vallom, hogy üdvösségem csak a Jézus Krisztusba vetett hit által lehetséges. Nem vagyok liberális, amennyiben ez „keresztyén szabadságot” jelent, és liberális vagyok, amikor Pál apostollal együtt valom a keresztyének szabadságát (1Kor 10,23.31). Fundamentalista vagyok, amikor ragaszkodom a Szentírás tanításához, mint *norma normans*hoz, az egyedüli és igaz mértékhez, de nem vagyok fundamentalista, amennyiben ez a vallási terrort jeleníti meg. Hitvalló vagyok, amikor ragaszkodom az evangélikus egyház Luther által megfogalmazott alaptanításaihoz: egyedül Krisztus, egyedül kegyelemből, egyedül hit által és egyedül a Szentírás; valamint hogy hívó emberként egyszerre vagyok bűnös és igaz (*simul iustus et peccator*); Jézus

Az emberi természet sajátja a kategorizálás, tudomány nem is létezne nélküle. Isten azonban nem címkéz föl senkit, mert egyszeri és megismételhetetlen egyéniségeket teremtett. Noha sokaknak vannak közös tulajdonságaik is, hiba lenne őket egy bizonyos kategória alapján megítélni. Istennél csak kétféle kategória létezik: „neveden szólítottalak, enyém vagy” (Ézs 43,1) és „nem ismerlek titeket” (Mt 25,12). A legfontosabb kérdés, hogy én hova tartozom.

Krisztus egyszerre valóságos ember és valóságos Isten, valamint, hogy az Őszövecség titka Krisztusban tárul fel igazán (*was Christum treibet-ek*). Nem vagyok hitvallásos, amennyiben ez merev tanok rideg alkalmazását jelenti. Karizmatikus vagyok, mert kérem a Szentlélek világosságát és erejét, hogy a bűn ellen harcoljak, a hitben megálljak. Mert vallom, hogy Isten minden egyes keresztyént karizmákkal (lelki ajándékokkal) halmoz el, amelyekkel közösségének javát kellene szolgálnia. **Személyre szabott ajándékaink vannak, és ezeket el kellene fogadnunk egymás-ban.** Vallom azt is, hogy tanácskozásaink központjában az imádságnak és az igeolvasásnak kellene állnia, amelyben kérjük a Szentlélek útmutatását, hogy hogyan és hol szolgáljunk (ld. ApCsel 13,2), és mielőtt bármit teszünk, meg kellene várnunk, míg „felruháztatunk mennyei erővel” (Lk 24,49)! Nem vagyok karizmatikus, amennyiben ez túlzott rajongást jelent – a józanság feladása mellett, hiszen Isten a szeretet és józanság lelkét adja (1Tim 1,7) –,

és a gyógyítást és a nyelveken szólást helyezi a középpontba.

A pietista (kegyeskedő) címke a me-rev ortodoxia után ragadt azokra a hívő emberekre, akik vallották, nemcsak szavakban áll az Isten ígéje, hanem úgy is kell élnünk, ahogyan a Biblia, vagyis Isten szava tanítja.

Az első Krisztus-követőket Antiókiában nevezték először keresztyéneknek, és nem dicséretnek szánták, gúnyos címke volt!

A pietizmus rengeteg áldásából mindmáig profitálunk. Nekik köszönhetjük az Útmutatónkot, hogy minden napra van egy igevers-pár eligazításul, bátorításul, vigasztalásul és erőforrásul. Hasonló, mint amikor a zsidók homlokukra kötik az ígét: ott legyen mindig előtted (5Móz 6,8).

A misszió új lendületét (Zinzendorf) is a pietizmusnak köszönhetjük. Isten nem az erőszakos, tűzzel és vassal való térítést bízta az egyházra, hanem a szívtől szívig ható bizonygatót (Róm 1,17). Árvaházakat is a pietisták kezdtek el építeni, mert átültették a gyakorlatba az ígét, amikor Isten az ő népét a jövevények, özvegyek és árvák megsegítésére ösztönzi (5Móz 24,20–21). A bibliaórák és házi csoportok szervezése (Spener) is pietistának címkézett személyek nevéhez fűződik, akik fontosnak tartották, hogy valóban megvalósuljon az egyetemes papság elve, és a hívők egymás hite által épül-

ve, együtt mélyedjenek el az ige ismeretében.

A konfirmáció is pietista találmány. Az ortodoxiában az evangélikus hit kiüresedett, formasággá vált. Akit csecsemőként megkereszteltek, az később, ha hívővé lett, ha nem, az egyház tagjának,

és ezzel Krisztus követőjének számított. A pietisták felhívták a figyelmet arra, hogy fontos a személyes döntés. Isten hív mindannyiunkat üdvösségre, de a meghívást el kell fogadni, és sajnos vissza is lehet utasítani (ld. Lk 14,15, példázat a nagy vacsoráról). A konfirmáció egy jó lehetőség arra, hogy a fiatalok már érettebb fejjel megismerkedjenek saját egyházuk tanításával, megerősítsék a hitüket, és tudatosan is döntsenek Jézus Krisztus mellett.

Minden irányzat próbálkozás valaminek a helyreállítására, vagy a lelki elsekélyesedés tartalommal való megtöltésére. Természetesen, mivel emberek a zászlóvivői, nem mentesek az esetleges túlzásoktól, tévedésektől sem. **Jézus sosem beszél kegyességi irányzatokról. Ő azt mondja, gyümölcsseiről ismerjük meg a fát.**

A tövisről nem szednek fügét.

A jó fa jó gyümölcsöt terem, a rossz fa pedig rosszat. (AMt 7,13–23-ban a hamis tanítókkal kapcsolatosan, a Lk 6,43–46-ban pedig az önvizsgálattal kapcsolatosan hangzik el.)

Mire törekedünk hát? Olvassuk az ígét (megüresítve magunkat: félretéve az előítéleteinket, tudományos elméleteket, elképzeléseket, egyszerűen csak odafigyelve, mit mond, mit üzen nekem), majd engedelmesskedjünk. Hagyjuk, hogy formáljon bennünket, Krisztus képére alakítson, és Krisztus a Szentlélek által jó gyümölcsöket teremjen az életünkben, hogy áldásul legyünk a körülöttünk élő emberek számára! Azután menjünk, és tegyünk tanítvánnyá minden népet!

• SZÉLL ÉVA

A szerző segédlelkész

A fundamentalisták és a fundamentum

A fundamentalizmus a hit betegsége. A keresztyén fundamentalizmus is az. A hitnek torzult formája, amelyből eltűnik a szabadság. A hit a dogmák egyedül üdvözítő, a józan ész megsejgyenítő ketrecévé silányul. Úgy tűnik, hogy a fundamentalista a régi, tiszta hitet őrzi rendületlenül. Ám a régít éppen ő árulja el, teszi tönkre, mert a múlt csak annyira értékes, amennyire a jelenhez tud szólni, megoldást tud adni.

Ma minden vallásrendszerben megfigyelhető a fundamentalizmus hódítása. Miközben a különböző egyházak hívei és szervezetei egyre jobban szekularizálódnak, egyes csoportok makacs agresszióval kívánják őrízni a fundamentumokat. Ezek az emberek a terror eszközeitől sem riadnak vissza, mivel az eszme radikális érvényesítését tartják minden probléma egyetlen megoldásának. Készek önmagukat, emberi létüket feláldozni „az eszme”, az egyedül üdvözítő igazság ol-tárán.

Jézus idejében hasonló volt a helyzet. A farizeusok az eszméért éltek, és nem az emberért. Nevük a héber hap-perusim a paras, vagyis az elkülönít kifejezésből származik. Úgy akartak tiszták maradni, hogy elkülönültek az emberektől, nem vállalták a só, a kovász „gyanús” szerepét. Ugyanis mindkettő csak akkor hat, ha elvegyül az étellel. **A világból kivonuló, erőszakosan a maga véleményét védő egyház értelmetlenné válik.**

Jézus a keresztyénséget nem a tanításra, hanem a gyakorlati Krisztus-követésre építette. Jézust nem magyarázni, megértetni kell, hanem követni. Jézus magához hívja a tanítványait, és magával viszi őket a világba. A hívást a világba való küldetésünk hi-teleseíti.

Ha építkezünk, biztos alapra, fundamentumra van szükségünk. A fundamentalista, bármilyen hitet is vall, azt gondolja, hogy az a biztos alap, a bizonyított, igaz tanítás. Krisztus követője

viszont tudja, hogy az emberi megismerő-képesség korlátozott, rész szerint való. Megrontotta a bűn, ezért tévedésre hajló. Ezért mi, keresztyének, nem valamilyen igaznak megismert tanításra építjük hitünket, hanem Valakire, Jézus Krisztusra. Luther Márton óvott bennünket attól, hogy a Könyvek Könyvét „papiros-pápának” tekintsük. Jézus is szemrehányást tett az írások betűjét magyarázgató farizeus fundamentalistáknak: „Ti azért kutatjátok az írásokat – mondta –, mert azt gondoltátok, hogy azokban van a ti örök élete-tek: pedig azok rólam tesznek bizonyosságot, és mégsem akartok hozzám jönni, hogy élete-tek legyen” (Jn 5,39–40).

Nem a könyv, nem az igaz tan a mi hitünk alapja, hanem az élő Jézus, az Emberfia. A Biblia tekintélyét az a Jézus adja, aki a testté lett Ige (Jn 1,4). A betű csak akkor éri el a célját, ha Hozzá vezet. Különben elveszünk a különböző fundamentalizmusok posványában. A betű – így öl (2Kor 3,6).

A fundamentalista gondolkodású ember – aki a legszentebb, legigazabb elvekből készít bunkósbotot, hogy a lehető leghatásosabban üsse agyon a másképp gondolkodót – épp a fundamentumot, az egyetlen biztos alapot nem látja: az élő Jézus Krisztust, aki nem tanítás, hanem valóság. Ő azt ígérte, hogy velünk marad minden napon a világ végezetéig (Mt 28,20). Ő az, aki a már egymást sem szerető keresztyén fundamentalistáknak arról az Istenről beszél, aki a szeretet (1Jn 4,16), és „úgy szeretette a világot, hogy az Ő egyszülött fiát adta, hogy el ne vesszünk, hanem örök életünk legyen” (Jn 3,16).

A fundamentumot védők azért vakok, mert ezt a szeretetet nem látják. Pedig ez minden emberi kapcsolat alapja. **Sokszor igazságot akarunk szeretet, megértés nélkül.** Lehet, hogy az Írások buzgó kutatói leszünk, mégis elveszünk, mert nem jutunk el az emberig. A mai ember éppen úgy sóhajtozik, mint a harmincnyolc éve epedve váró béna a Bethesda-tó partján: „Uram, nincs emberem!” Nem pontos és kötelezően betartatott jogszabályokra van szükségünk, vagy az atomhatalmak csapásmérő eszközeire ahhoz, hogy a világban békesség uralkodjon. Nem hiszem, hogy a rendőrök meg a katonák teszik erkölcsössé a világot. Másokat megértő, másokat szeretni tudó emberekre van szükségünk. Ez az emberség jézusi modellje.

Aki a terrort terrorral akarja gyógyítani, éppúgy fundamentalista, mint az a szerencsétlen gépeltérítő, aki öngyilkos merénylettel pusztít. Ma a szeretet toleranciájára van szükségünk, ami nemcsak elviseli a másikat, a más-képpen gondolkodót, hanem arra is megnyitja a szemünket, hogy az, aki másként gondolkodik, értem, értünk is más, tanulni is lehet tőle. Talán benne is el van rejtve Isten nekünk szánt titkos ajándéka, amit csak a szeretet lát meg.

A fundamentalizmus pótmegoldás, ami lényegében a hit belső fejlődésének tagadása. A fundamentumra nem építkezni akar, hanem műemlékként őrizni akarja a régen értelmetlen, ma már használhatatlanul régi hitbeli állapotokat. Csak akkor vagyok keresztyén, ha mindent úgy teszek, mint a csodás régi szép időkben.

A szabadság – veszély. Élni kell vele, de vissza is lehet élni vele. A visszaélések látszólag a fundamentalistákat igazolják.

Ennek a kegyességi irányzatnak a következő jellemzői vannak:

1. A *hitből* a Biblia betűivel bizonyítható *ideológia* lesz, melyben az alapelv fontosabb lesz a realitásnál. A hit már többé nem az Istennel átélt kapcsolat, hanem hitelv, megfogalmazott előírás, ami a Bibliával bizonyított és megkérdőjelezhetetlen.

2. A fundamentalizmus számára szükséges egy *állandó ellenségkép*. A más-féleképpen gondolkodó halálos veszedelmet jelent a hívő számára, akit ha nem lehet meghódításra készíteni, akkor meg kell semmisíteni.

3. A hitbeli *megkülönböztető jegyek* hangsúlyozása miatt nem látja a fundamentalista, hogy az igazság rész szerint való. A különbség nem rang, hanem a szolgálat lehetősége a másik ember felé.

4. A fundamentalista legfőbb feladatának az *igazság őrzését* tartja emberi eszközökkel. Nem az igazság őríz engem, hanem én őrzöm az igazságot. Ha a régit változatlanul hagyom és minden másféle eszmét ördöginek, a Sátán csalásának tartok, akkor vagyok hűséges küldetésemhez. Ez a fundamentalista hamis küldetéstudata.

5. A *tradicionális tévedésekhez* való ragaszkodás. Ha valamit egyszer az atyák igaznak gondoltak, ahhoz a valóság ellenére is ragaszkodni kell, mert minden változás hitetlenség. Nem gondolkodni és keresni kell, hanem a régi előírások szerint reprodukálni kell az atyák hitét.

6. *Csak igaz és hamis van*, minden eltérő látásmód gonosz. A fundamentalizmus mindenféle pluralizmust ördöginek, üldözendőnek és veszélyesnek tart. Az adventista nem tanulhat senkitől, a másik jó tulajdonsága csak az ördög megtévesztése.

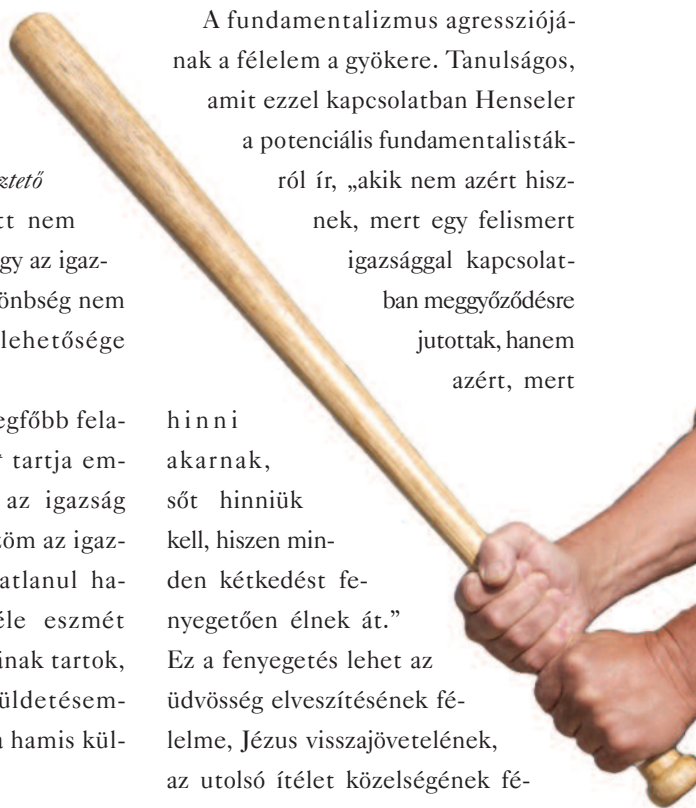
Aki a terrort terrorral akarja gyógyítani, éppúgy fundamentalista, mint az a szerencsétlen gépeltérítő, aki öngyilkos merénylettel pusztít.

7. A tradicionalista *nem a mai világban* akarja megkeresni Istent, hanem a mai világot akarja visszairányítani abba az időbe, amikor ő megtalálta Istent. Ennek érdekében nem haladni akar, hanem fékezni.

A fundamentalizmus agressziójának a félelem a gyökere. Tanulságos, amit ezzel kapcsolatban Henseler a potenciális fundamentalistákról ír, „akik nem azért hisznek, mert egy felismert igazsággal kapcsolatban meggyőződésre jutottak, hanem azért, mert

hinni akarnak, sőt hinniük kell, hiszen minden kételkedést fenyegetően élnék át.” Ez a fenyegetés lehet az üdvösség elvesztésének féltelme, Jézus visszajövetelének, az utolsó ítélet közelségének féltelme, az egyház vagy egyes részeinek csődhelyzete stb. Majd így folytatja Henseler: „A potenciális fundamentalisták titkos kételkedők, akik bőszen harcolnak a kételkedés ellen, hogy így mentseik hitbizonyosságukat.”

• DR. SZIGETI JENŐ
A szerző adventista teológiai tanár

Uniszónó, kakofónia vagy tonalitás?

Isten egy nagyon sokszínű világot adott birtokba nekünk, embereknek. Mi magunk is hordozzuk a sokszínűséget mint az isteni gazdagság, szabadság és jókedv ősi lenyomatát. Magától értetődik, hogy mindez a változatosság jellemzi azokat a közösségeket is, amelyekben megéljük egymásra utaltságunkat. Így hát a keresztyénség is külső és belső, látható és szemmel nem látható sokszínűséget hordoz.

Különböző módon éljük meg keresztyén identitásunkat, különböző kegyességi irányzatokat képviselünk. Így szokták mondani: Istennek egyetlen egyháza van, de az *pluriform*. Hogy már a kezdetektől ilyen színes volt, arról maga az Újszövetség tesz bizonyosságot. A rendnek a legmagasabb fokáról van itt szó, amit *harmóniaként* élhetünk meg. Zenei kifejezéssel: több a szólam, de minden szólam a tonalitás szabálya szerint szól.

Ha a keresztyénség sokszínűségének tényével nem nézünk szembe, könnyen helytelen útra tévedünk. Egyik ilyen tévút, hogy a magunk kegyességi irányzatát abszolutizáljuk. **Emberi természetünk az Éden óta nehezen viseli el, ha mások bizonyos kérdésekben eltérően látnak.** Szeretnénk a másikat a magunk képére formálni, *uniformizálni*. Ha

lamra menetelő, harcos képződménybe ütköznénk.

A másik tévedés, ha engedünk annak a manapság divatos szellemi irányzatnak, amely a világ problémáinak megoldását az abszolút *nyitottság* és *tolerancia* megvalósításában véli. Stratégiája tudatosan keresztyénellenes. Ennek a megtévesztő „eszménynek” célja egy tonalitás nélküli *hangszavar* (kakofónia) előidézése, melyben a keresztyénséget szent ügyének feladására készíthetjük. Azt, amelynek markáns képviselőként jelent meg a történelem színpadán Jézus Krisztus feltámadása utáni ötvenedik napon – nem önszerveződve, hanem a Megváltó akaratából. Az ügy pedig mindennél drágább: az *egyedül* Krisztusban megjelent üdvösségről szóló bizonyágtétel.

Mi, hívó keresztyének a tonalitást mint a „kegyesség titkát”

Jézus Krisztustól, a „szertől”, és a Lélektől, a „karmestertől” megkaptuk. Erről tanúskodik egy őskeresztyén hitvallási formula, amelyet Pál apostol idéz Tímóteushoz írt első levelében, s általa az én szívembe is beíratott: „Valóban nagy a kegyességnek a titka: aki

megjelent testben, igaznak bizonyult lélekben, megjelent az angyaloknak, hirdették a pogányok között, hittek benne a világon, felvitetett dicsőségben” (1Tím 3,16).

Isten *igazi* népe tehát mindenkor tisztán, himnikus méltósággal és *missziói* elkötelezettséggel „énekli” a művet, amelynek homlokterében Krisztus áll. 1. tétel: Emberré lett (testet öltött; szenvedett és kereszthalált halt); 2. tétel: Feltámadott (igaznak bizonyult); 3. tétel: Megdicsőült (mennyebe ment; trónra ült az Atya jobbján). Isten igazi népe nem esztétikai élmény adására hivatott elsősorban, hanem ennél sokkal többre: megnyerni mindenkiket, akit csak lehet még, hogy minden „biztosítékát” hátrahagyva, bátran lépjen rá egy olyan útra, amelyen semmi sem garantált, csak egy: hogy megtapasztalja Isten újjáteremtő hatalmát.

Ki tudná megmondani, hogy hány szólamban hangzik ma a világon ez a hívás? Tulajdonképpen minél többen, annál szebben szólhat. És ebben a képzeletbeli kórusban minden énekes örömmel fogadja a többi szólam *gazdagító hozzájárulását*. De a tonalitástól idegen hangokat a Karmester kiszűri. Ezért legyünk hát éberek!

• LÁZÁR ÁRTILA

A *tonalitás* fogalma itt azt a gondolatot fejezi ki, hogy van egy „külső referencia”, viszonyítási pont. Ez általában a 440 Hz-es normál „A” hang. Átvitt értelemben azt is jelenti, hogy a kétezer éve hangzó „mű” az idők folyamán nem csúszik el. Az apostolok, a reformátorok, úkapáink és mi is a Jézusban kapott referenciához (a hitbeli normál „A”-hoz) hűek maradnak, maradunk.

Egy kérdéssorra adott válasszal szeretnénk segíteni a különböző kegyességi irányzatok (evangéliumi, liberális, hitvallásos, karizmatikus, pietista, fundamentalista) gondolatvilágának megértését. A felkért válaszadók némelyike ezektől eltérve írt a témaköréről.

Fórum a fókusztemáról

Kérdések:

1. Mi a lényege ennek az irányvonalnak?
2. Milyen erősségeit látja?
3. Milyen gyengeségeket talál benne?
4. Mivel érvelne, hogy vonzóvá tegye ezt az irányzatot?
5. Mi a lényege a többi kegyességi irányzatnak?
6. Milyen erősségekkel bírnak ezek?
7. Mit lát gyengeségeiknek?

Evangéliumi

Régi gondolatom, hogy az egyes keresztyén felekezetek lényegében hasonlítanak egy-egy lélektani alkathoz. Még azt is megkockáztatom, hogy az egyes földrajzi tájak is befolyásolták az ott élő emberek életmódját és éppen ezért vallását is. Ez hangsúlyozottan így van a pogánynak nevezett régebbi vallásoknál. A mostani sorozatban felsorolt irányzatok természetesen túllépik az evangélikus egyház kereteit. Ahogyan az ökumenét egy nagy gyümölcsöstálnak tartom, ugyanúgy tekintek az evangélikusságon belüli egyes irányzatokra is. Irányzatok – erről jut

eszembe – ez a kifejezés nagyon gyakran félreértéshez, ellenségeskedésekhez vezet. Az irány az evangélikusságon, de a keresztyénségen belül is egy, mert egy cél felé tart. Inkább az a kérdés, hogy melyik milyen speciális

sebességgel, kanyarokkal és „járművet” használva jut el a célig. Ez számomra evangélium, örömteli fölszabadulás magam és mások elfogadására. Öröm a gyümölcsöstál, és nem is akarok tágítani ettől a képtől. Még akkor sem, ha lesznek közöttünk olyanok, akik a szilvára, mások a barackra esküsznek és undorodnak az almától – akkor is örülök a gyümölcsöstálnak, mert nem csak szép látvány, hanem vitaminos táplálék, és szenzációs ízű, gazdagsága gyönyörködtet.

1. Az evangéliumi irányvonal örömteli. Nem tud megszabadulni a megváltottság, a meggyógyultság örömetől. Az igazi evangéliumi keresztyén mindenben meglátja azt, amit a Teremtő Isten látott: „És látta Isten,

hogyan jó”. Az evangéliumi testvér látja azt, ami a József-történetekben vissza-visszatérő mottó: Tí rosszat gondoltatok, de Isten azt jóra fordította.

2. Erőssége az az erő, mely legyőzte a világot, a halált és a poklot. Ez egy olyan lendületet ad az embernek, mint amikor a halálos beteggel közlik a gyógyulást jelentő diagnózist.

3. Gyengesége esetleg a túlzott engedékenységre. Ha mindenben a happyt látja. Esetleg túlzottan naiv. A bűn való-

ság a Golgota és az Üres Sír óta. Gyengesége, ha nem igaz rá Pál szava, aki azt mondta: „Az ő (Sátán) szándékai ugyanis nem ismeretlenek előttünk” (2Kor 2,11).

4. Életvitellel. Fénnyel, mely nem rejthető a szakajtó alá. Azzal, amit Pál így fogalmazott: „nem szégyellem az evangéliumot” (Róm 1,16).

5. A bevezetőben említett külön ízek és vitaminok. Itt fogalmazom meg azt is, hogy éltünk folyamán nálunk is lehet változás úgy, hogy egy-egy irányvonal közelebb áll hozzánk.

6. A „varietas delectat”-on kívül az egymás balanszírozása. Sokszor nem is gondolunk bele, hogy mennyire kiegészítjük egymást. Sokan elvakultságukban nem tudják, hogy így jobban megy az önértékelésünk is.

7. Egy test tagjai vagyunk mi, kegyességi irányvonalak. Mindegyiknek az a legfőbb baja, ha nem veszi komolyan ezt a jézusi kijelentést.

• GYÖRI JÁNOS SÁMUEL

Liberális

1. Felületes vizsgálat alapján a liberális úgy tűnik, mintha nem fogadná el a Szentírás tekintélyét, mintha baj lenne a hitével, ő az, akinek „semmi sem szent”. Olyan, mintha kimondottan ártó, bomlasztó szándék vezérelné.

teleznénk, hogy nem az őszinteség vezérli és gondolkodni képtelen. Az irányzatok – illetve képviselőik – úgyis hatnak egymásra, ez elég.

5. Azt gondolom, hogy minden irányzatot egy adott korban megtapasztalt hiány hozott létre. Valaminek a hiánya, ami akkor hiányzott

De vajon ezt miért tenné? Mi értelme lenne hitetlenségként a hívót játszani? Bármilyen különös, de a mindent megkérdőjelezni látszó liberálist az őszinte istenkeresés vezérli. Kérdéseivel nem ártani és bomlasztani akar, hanem választ keres rájuk. A Szentírás, Isten, a keresztyén tanok tekintélyét – a szó legnemesebb értelmében – a XXI. században is meg akarja őrizni, ezért kérdez, keres, mélyre ás, kősziklára alapoz, illetve erre törekszik.

2. A keresés, a megérteni vágyás őszintesége. A kérdésfelvetés izgalma és a válaszra találás öröme. Az intellektuális megküzdés hitelessége.

3. A „hiszek Uram, segíts hitetlenségemen” vagy a „reménység ellenére is reménységgel hitte” bibliai paradoxonjai a hitről a liberális számára olyanok, mint hálnak a víz, ugyanakkor megérti, hogy vannak, akiknek éppen ezek a paradoxonok elviselhetetlen bizonytalanságot jelentenek.

4. Azt gondolom, hogy ki milyen „irányzat” égisze alatt éli meg a hitét, az nagyban függ saját, személyes, egyéni lelki beállítottságától, és ebből adódóan attól, hogy számára a Szentlélek hogyan és miként tudja személyessé tenni Isten emberszeretetét. Ráadásul ennél az irányzatnál ez úgy hangzana, mintha az őszinteségre, gondolkodásra akarnánk rábeszélteni valakit, vagyis mintha felté-

a keresztyénségből. Ezért mindegyiknek megvan a létjogosultsága és az a tartalma, amit fontosnak tart és valóban fontos is. Az irányzatok a keresztyénség kórtörténetének hiánybetegségeiről valának, ezért meglétük a keresztyénség egészsége szempontjából nélkülözhetetlen, ugyanakkor túladagolásuk életveszélyes.

6. Nem lennék teljesen őszinte, ha legalább itt ezen az egyetlen ponton nem vallanék arról, hogy miért a liberálisnak titulált irány áll hozzám közelebb. Nagyon röviden: úgy érzem, hogy a többinek több biztosítékra van szüksége ahhoz, hogy hinni tudjon. Többre, mint ami valójában rendelkezésünkre áll. Szerintem a hitnek nincsenek biztosítékai, az a számunkra MEGFOGHATATLAN nyugszik (ezért hit), ami – Aki – viszont minket fog, tart, megragad.

7. Liberális szempontból nézve az erősségük a gyengeségük. Vagyis az általuk fontosnak tartott tartalom esetenkénti túlhangsúlyozása. Szerintem egyetlen feltétele van a különböző irányzatok nem csak békés, de egyenesen áldásos egymás mellett élésének: a másik igazát nyugodtan megkérdőjelezhetjük, de őszinteségét – az adott irányzat képviselőjeként – nem áll jogunkban.

• NÉMETH ZOLTÁN

Hitvallásos

1. Hitvallásos – ha úgy tetszik: ortodox – lutheránusnak vallom magamat. Az a tapasztalom, hogy Isten igéjét a maga tisztaságában, csorbíthatatlanul Luther Márton, illetve hitvallási irataink látása szerint, a kereszti teológiájának kristálytiszta logikája szerint lehet csak megérteni, hogy abból egyedül Krisztus személyére és művére tudjunk rácsodálkozni.

2. Ez a hitvallásosság nem megfoszt valamitől, hanem megajándékoz valamivel. Nem engedi ugyanis, hogy a magam gondolatai alapján szűrjem az Isten igéjének üzenetét, hanem kíméletlenül és következetesen rávezet Krisztus kereszttjére. Megóv azoktól a tévtanításoktól, amelyek megpróbálják „kiegészíteni” vagy „hitelesíteni” Krisztus váltságművét, hogy így valamilyen aprócska szerepet találjanak az embernek is az üdvösség megszerzésében.

3. A lutheri hitvallásosság természetesen határozott felekezeti karaktert is jelent, így adott helyzetben akár könnyen válhat akadályává az ökumenikus közeledésnek. Ezt talán úgy lehet kivédeni, hogy hitvallásosságunkkal nem a különállásunkra, hanem a mindannyiunkat összekötő Krisztusra fókuszálunk – annál is inkább, mert a lutheri hitvallásosság nem egyszerűen Luther személyére vezethető vissza, hanem az általa „újra” felfedezett és következetesen képviselt ősi, apostoli tanításra.

4. Amikor hitvallásosságról beszélünk, nem a múltat idézzük, hiszen a lutheri tanítás minden korban aktuális – hiszen apostoli és így teljes egészében Krisztusra és a Szentléleknek az anyaszentegyházban az igén és a szentségeken keresztül végzett munkájára épít, és így kizár mindenféle emberi közreműködést. Az egyházat pedig nem egyszerűen hívő emberek vagy gyülekezetek korhoz kötött összességeként mutatja be, hanem Krisztus testeként, a mennyi és a földön küzdő közösség szintéziseként.

5. A lutheri hitvallásosság szempontjából értékelve minden más kegyességi irányzatnak egyformán jellemzője, hogy nyíltan vagy rejtetten, de a kereszti igazságn kívül belecsempészi az üdvösség kérdésébe az emberi tényezőt: a pietisták

a mérhető kegyesség által igyekeznek hitelesíteni a Szentlélek láthatatlan munkáját, az evangéliumiak a megtérést az isteni cselekvésre adott emberi válaszként értelmezik, a karizmatikusok különleges jelekhez kötik a hit

„valódisá-

gát”, a liberálisok megkérdőjeleznek minden isteni tekintélyt, a fundamentalisták pedig éppenséggel azt is isteni-nek tekintik, ami bizonyíthatóan emberi eredetű. Kérdéses, hogy hogyan egyeztethetők össze mindezek az Ágostai hitvallás látása szerinti, radikálisan Krisztus-központú igeértelmezéssel?

6. Természetesen ezek az irányzatok is komolyan elgondolkoztathatnak bennünket: a karizmatikusok a maguk teljes érzelmi átélésükkel, a liberálisok a józanságukkal, az evangéliumiak és a pietisták az új élet komolyan vételével, a fundamentalisták pedig a Bibliához kötöttségükkel tanítanak minket – bár a maguk módján mégis szélsőségeknek tűnnek. (Számomra egy teljesen hagyományos lutheri mise vasárnaponkénti ünneplése éppen olyan élményt ad, mint például egy karizmatikus

hívó számára a nyelveken szólás adomá-nyának megtapasztalása!)

7. A már említetteken túl nagy ve-szélye ezeknek az irányzatoknak a fe-lekezeti sajátosságok szinte teljes kikapcsolása, ami viszont nem a helyes ökumené, hanem a lutheránus önazo-nosság felhígulása felé mutat. Vallom, hogy Krisztus egyetlen anyaszentegyhá-zának egységét éppenséggel a saját ka-rakterünkkel, Luther és az Ágostai hitvallás jegyében tudjuk előmozdítani és gazdagítani.

• TUBÁN JÓZSEF

Karizmatikus

A Szentlélek ajándékai kiemelt fon-tosságot kapnak a karizmatikus kegyességi irány-zatban. A „kariz-matikus” kifejezés a bibliai görög aján-dék szóból ered. Előtérbe kerülnek maguk az ajándékok mind a misszióban, mind az egyéni és közösségi hitélet-ben. Viszonylag fiatal irány, amely a Biblia ténymegállapításait vizsgálja a személyes megtapasztalás ve-tületében.

A karizmatikus megújulásra sokan gyanakvó szemmel néznek, és az erős kritikai megjegyzések sem ritkák. Ennek két alapvető, valós okát látom: az első az, hogy a sok nemrég megtért, de misszióban már aktív hívó az új élet je-leivel együtt magában hordja még a világ reflexeit is. A második az, ha a Szentlé-lek indítására hivatkozva összekeverik a Lélek általi inspirációt a szellemi világ egyéb lelki elemeinek hatásával, és a szeretet vagy az írott ige háttérbe kerül. Ez a két ok gyakorlatilag a kariz-

matikus irány legtöbb gyengeségének gyökerében felfedezhető.

Tipikus gyengeségei közül néhányat említek:

– Az önmegvalósítás felé visz a Krisz-tus-követés helyett, ha az Isten aka-ratának keresése helyett a fantázia és az egyéni vágyak kerülnek előtérbe.

– Időnként feltűnő (szerencsére nem hosszú életű) tévtanítások jelenhet-nek meg, ha a Biblia magyarázatában a Szentlélek általi ihletettség helyett saját elképzeléseiket hirdetik.

– A „fiatal” hívók között gyakori (az első keresztyének között is megtapasztalható) anomália az erkölcstelenség és a tanításbeli zűrzavar. Ez utóbbi legin-kább a tapasztalt vezetőt nélkülöző

házi közösségekben figyelhető meg.

– Amennyiben valaki nem tapasztalja meg a Lélek-nek „érzésbeli” jelenlétét, könnyen elesetté, bi-z o n y t a l a n n á, esendővé válhat.

– A feltűnést és „harsányságot” szin-

tén negatívumként szokták említeni, de inkább az a baj, ha ebben a megjelenés-ben az előbb említett visszasságok kap-nak teret.

Hozzám ez a kegyességi irány áll legkö-zelebb, a következő erősségei miatt:

– Nyitottságot mutatnak a Jézus ígéreteinek (Jn 14,12) szó szerinti meg-valósulása tekintetében. Vallják, hogy szolgálni csak Szentlélek által, hívó, Jézust befogadó embereknek szabad. Hi-

szik, hogy a Lélek Bibliában leírt aján-dékai közül egyik sem felesleges, hanem szükséges a Krisztusról való tanúságté-telben.

– Hiszik, hogy a Szentlélek sok eset-ben jelek és csodák révén működik ma is, mint az első gyülekezetek körében.

– Fiatalosak, lendületesek, „maiak”.

A Szentlélekkel kapcsolatos ke-resztyén igazságokat életközeli mó-don vizsgálják. Gyermeki módon vallják a hit szabadságát és erejét bármi-féle élethelyzetben.

– Nehézségeikben emberi elképze-lésen felül számítanak az Istennel való közvetlen kapcsolatra, Isten segítségére és csodáira.

– Kiemelten fontos a közös imádság, dicsőítés, hogy megéljék ott a Lélekben való közösséget.

– A gyülekezet tagjai közül nagyon sokan vallják élő módon, személyes kül-detésnek a missziót. Az irányzatnak vi-lágszerte a legnagyobb az evangelizációs „hatásfoka”, hiszen az ember aktuális élethelyzetében ígér változást, és közvetlenül hív Isten szeretetének megtapasztalására. Az ökumenikus-felekezeti közötti együttműködésre is a leg-nyitottabb irányzat az „egy Lélek” (1Kor 12,13) felismerése miatt.

„Dióhéjban” következőképpen nép-szerűsíténém:

Isten mindenkit vár közvetlenül megtapasztalható szereteté-vel. Ha nem csupán

a világ halott ígéreteire vársz, ha kevés a „majd jobb lesz”, ha problémák helyett végre élni akarsz, akkor jöjj, a keresztyén karizmatikus megújulásban mindezt te is megélheted. „Érezzétek és lássátok, hogy jó az Úr! Boldog az az ember, aki hozzá menekül.” (Zsolt 34,9) Jézus mondja: „Aki hisz énbenem, ahogy az Írás mondta, annak belsejéből élő víz folyamai ömlenek!” (Jn 7,38).

• VERESS ISTVÁN

Amit nem lehet túlzásba vinni

Pietizmus. Tizenkilenc éves koromig nem is hallottam ezt a szót, noha már két éve az Úr gyermeke voltam. Akkor hallottam először és humorosan, amikor az Üllői úti evangélikus és a Ráday utcai református teológusok focimeccset vívtak egymással. A szünetben említette valaki jó hangosan: kétféle teológus van: piések és piások. A pietista jelzővel mindenkit elláttak, aki nagyon komolyan vette a hitét és a személyes Krisztus-követést.

Skatulyázás volt ez, amivel egy életre besorolták az embereket, s annak megfelelően is kezelték. Pedig hát a pietizmusból, az evangéliumi vonalból, a karizmatikusból és a hitvallásosból is volt bennünk valami. Jó értelemben még a fundamentalizmusból és liberalizmusból is. De hát, „elégge el nem ítélni” módon” engem is besoroltak, még hozzá a pietisták

közé. Helyes, ha az vagyok, akkor nézzük, mi a pozitív oldala a pietizmusnak, és mit is vállalhatok belőle magamra.

A pietizmus a német evangélikus egyházban alakult ki. Érezték, hogy kevés a száraz ész-hit, kevés a formális vallásosság, és üres marad az élete ettől az embereknek. Személyes megtérésre hívtak és hangsúlyozták, hogy ebből kell fakadnia a jó cselekedeteknek és a tiszta keresztyén életnek, életvezetésnek.

Jacob Spener evangélikus lelkész, a mozgalom alapítója látta kora romlott egyházának bajait, és ezért 1675-ben kiadott egy könyvet ezzel a címmel: *Pia desideria*. Több címen fordították magyarra, például úgy, hogy *Kegyes óhajok*. Én így fordítanám: *A hívők vágyai*. A bővebb cím így hangzik: *Kegyes óhajok, vagyis szívből fakadó kívánság az igazi evangélikus egyházak, gyülekezetek Istennek tetsző megjavulása iránt*. Spener ebben a könyvecskében hat pontban foglalta össze javaslatait:

– A Szentírást alaposabban meg kell ismerni, és ebben segít az egyéni és csoportos bibliatanulmányozás.

– Az egyetemes papság elve alapján a nem lelkészeket is be kell vonni az istentiszteleti és bibliaórai szolgálatokba.

– Nem csupán ismeretet kell átadni a keresztyén tanítás során, hanem segíteni kell a személyes hitre jutásban, és a hit cselekvő megélésében minden embernek.

– Nincs szükség hitvitákra. Szeretetünkkel kell meggyőzni a másik felet.

– Meg kell reformálni a lelkészképzést. A leendő lelkészeket segíteni kell hitük fejlődésében, és a dogmatikai

tanítás mellett a gyakorlati lelkészességre is föl kell készíteni őket.

– Az igehirdetés ne legyen elvont filozofálás vagy tudományoskodás, hanem töltse be hitébresztő és hiterősítő szerepét.

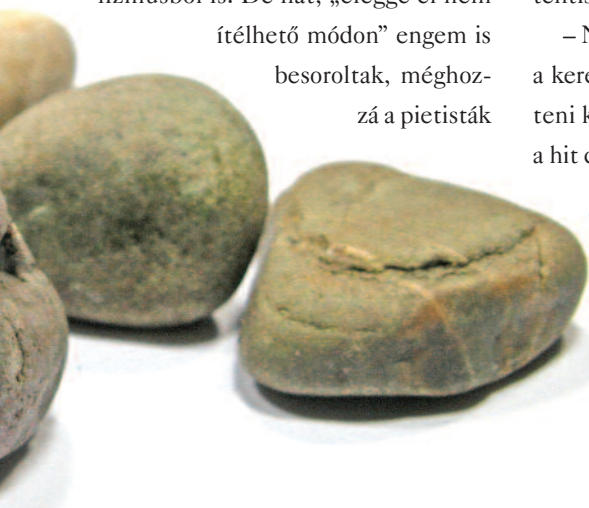

Nyilván voltak, akiknek nem tett szert Spener programja, de a XVII. század lelki szárazságában a puritanizmus mellett ez a mozgalom is

hatalmasan fellendült, sok követőre talált. De ellenzőre is, így sok hamis jelzőt ragasztottak a pietistákra és a pietizmusra, amellyel sokakat elfordítottak a buzgó személyes hittől. Ilyesmí vádak voltak – és az epigonok esetében sokszor joggal –, hogy elzárkózók, kegyeskedők, „kánaáni nyelvet” beszélnek, maguk sem élnek, amit tanítanak, kiragadnak és túlhangsúlyoznak némely részeket a Bibliából és a tanítás során igazán csak azokat emlegetik.

Hát igen, ezek erős vádak, és sokszor jogosak is. De nem kapcsolódnak a pietizmus lényegéhez, tartalmához, ezért kellő önvizsgálattal vagy testvéri intó segítséggel meg lehet tőlük szabadulni. Mint ahogy minden más irányzat képviselői is megszabadulhatnak az ő tanításukban jelentkező túlhajtásoktól.

És mi van ma? Noha én egyik irányzathoz tartozóknak sem tartom magamat, csak Jézus Krisztushoz, a hit útjához, mégis néha beskatulyáznak. Megtehetjük, lelkük rajta. Ha ezt elfogadjuk, mit is mondjunk, mi ma a pietizmus, ki a pietista? Akinek van személyes hite és Megváltója, aki a keresztest és bűnbocsánatot tartja a legnagyobbaknak, aki komolyan élni igyekszik a Biblia tanítása

szerint, aki hetente hét napig szeretne keresztyén lenni, akinek célja a lelkek megmentése és a bizonyágtétel. Aki – Spurgeon mondását módosítva – azért, hogy valakit evangélikussá tegyen, az utca túlsó végére se menne el, de azért, hogy hívővé legyen, a világ végére is.

Szerintem az evangéliumi (vagy némelyek szerint evangelikál) irányzat szinte azonos a pietizmussal. Talán az a különbség köztük, hogy a pietizmusban több a személyesség. Ezért kevésbé félreérthető az, ha evangéliumnak mondjuk magunkat. Ez a szó kevésbé terhelt.

Egyszer egy nagy gyülekezet vezetői és énekkara jött vendégszolgálatra a mi gyülekezetünkbe. Utána a vezetőjük azt mondta: Ebben a közösségben túl nagy a rajongás. A helyi lelkész túlságosan rajongó. Én azt mondom: Tűzásba lehet vinni dolgokat, de egyet nem: a hitet, az Úr szeretetét és szolgálatát. Ha mindent megtettünk, akkor is keveset tettünk annak az Úrnak a szolgálatában, aki mindent odaadott nekünk és értünk (Lk 17,10). „Tiéd, Uram, az igazság (és a dicsőség, SZ. B.), miénk pedig orcánk pirulása.” (Dán 9,7) Aki új szívet

kapott az Úrtól, az hálából, örömmel szolgálja őt.

• SZÉLL BULCSÚ

Vallomás a FUNDAMENTUMról

Ma nagyon sok embert elbizonytalanítottak, összezavartak istentagadó ideológiák, tudományosnak mondott mítoszok (pl. evolúció, „újkor” stb.), lélek- és erkölcsromboló liberális nézetek, illetve pogány vagy újpogány misztikus tanok, okkult hatások. Tartozunk azzal a sötétben tapogatózó világnak, hogy mentő szeretettel tanúskodjunk az élő és magát Krisztusban leleplező Istentől, aki a Bibliába foglalt írások által tette hozzáférhetővé számunkra ki nyilatkoztatását.

„Hisszük, tanítjuk és valljuk, hogy az egyedüli szabály és mérőszinőr, amellyel minden tanítást és tanítót bírálunk és ítélnünk kell: az Ó-, és Újszövetség próféta és apostoli iratai” – olvasható az egyik evangélikus hitvallási iratunkban (Formula Concordiae). Luther is meghajolt az egész Szentírás tekintélye

előtt, s vallotta: „Sola Scriptura” – „egyedül a Szentírás”!

Ma befolyása alá vonta a teológiát a mindent relativizáló korszellem és a Bibliát szétvagdaló ún. történetkritikai írásmagyarázat. Természetesen fontosak a történelmi, nyelvészeti, irodalmi ismeretek a Szentírás helyes megértéséhez, de meg kell tanulnunk alázatosan inkább a saját véges elménkben kételkedni, és józanul belátni ismereteink töredékes voltát. Teológiai hallgató körömben egyik tudós idős lelkészünk írta ezt nekem: „a Szentírással foglalkozó teológiai munkának az a feladata, hogy nagyon világossá tegye benne az emberi, történelmi keretet, hogy azután annál világosabban megtalálja benne Istennek hozzánk szóló, mai, örök szavát.” Első olvasásra ez jónak tűnik, de ha őszintén belegondolunk, ez oda vezet, hogy előfeltevéseim és korlátozott ismereteim alapján én fogok válogatni abban, hogy mit tartok Isten igéjének és mit nem, tehát fölébe helyezem magamat a Szentírásnak.

A Biblia iratainak a Szentlélek ihletése adja azt a tekintélyt, hogy bennük Isten hiteles szava van. Ami nem az Ő közvetlen kijelentése az Írásban, az is Istentől adott bemutatása és értékelése eseményeknek, életpályáknak, bűnnek és hitnek, mennyei és földi dolgoknak. Péter apostol ezt írja: „Az Írás egyetlen próféciája sem ered önkényes magyarázathoz, mert sohasem ember akaratából származott a prófécia, hanem a Szentlélektől indítva szólaltak meg az Istentől küldött emberek” (2Pt 1,20–21). Ezért állnak össze oly csodálatos szerves egységbe a különböző korú, stílusú, tartalmú bibliai iratok. Pál apostolnál erről ezt olvashatjuk: „a teljes Írás Istentől ihletett” (2Tím 3,16). Még ha nyelvtanilag pontosabban úgy kellene is fordítanunk ezt a pár szót, hogy „minden Istentől lehelt Írás”, akkor is egy teljes-

ségre mutat rá ez a kifejezés. Erre utalt már Ézsaiás is, amikor ezt írta az egyik ítéletes prófécia biztos bekövetkeztére vonatkozóan: „Keressétek majd meg az ÚR könyvében, és olvassátok! Egy

sem fog hiányozni ezek közül, sem az egyik, sem a másik nem marad el, mert az ÚR parancsa ez, az ő lelke gyűjti össze őket” (Ézs 34,16). A próféták nagyon sok esetben maguk sem fogták föl még teljesen annak a tartalmát, amit Isten a szájukba adott (vö. 1Pt 1,10–12). Prófécia és beteljesedés, üdvtörténeti és kijelentéstörténeti fokozatosság és összefüggés jellemzi „az ÚR könyvét”.

A bibliai szerzők magukat a szavakat, az elhangzott, leírt szöveget nevezik Isten Lelkétől ihletettnek. Ha alázattal és becsületesen – valódi „kegyességgel” – vizsgáljuk meg azt, amit a bibliai iratok állítanak, azt az ígényt találjuk a Szentírásban, hogy szövege szó szerint inspirált! Ezzel lehet vitatkozni, de ez a Biblia ígénye.

Mit kell érteni ezen? Azt, hogy ez az ihletettség, amire a szentírási szövegek ígényt támasztanak, nem mechanikus inspiráció. Automatikus diktálást az okkultizmus, a spiritizmus, tehát a démoni befolyásoltság területén találunk. Isten emberei nem egyéniségüket vesztett médiumok voltak: Isten nem szerszámokat vagy bábokat, hanem neki élő, megszentelt munkatársakat formál kegyelmének közlése és Lelkének munkája által. Mennyire különböző például Pál és János, vagy Jakab gondolatmenete, kifejezésmódja! Félreismerhetetlenül ott van a Bibliában az emberi oldal is. „Csakhogy itt a hitnek tudatában kell lenni annak, hogy ez az »emberi té-

nyező« nem az eredeti szöveg hibás voltát jelenti, azaz hogy személyi, kortársi, történelmi vagy természettudományi tévedések keveredtek volna a szent szövegbe, hanem jelenti éppen az isteninek a beleszövődését a földi történelembe” (Erich Sauer).

A másik fontos tétel ennek kapcsán, hogy ez az ihletettség az eredeti szövegekre vonatkozik. Ezért rendkívül fontos a szövegkritikai kutatás: minél közelebb jutni a másolatok vizsgálatán keresztül az eredeti szöveghez.

A leglényegesebb számomra mindebben az, hogy a Szentlélektől ihletett Írásoknak minden részlete Krisztusban nyeri el valódi értelmét. Ő a középpont, Őbenne táruznak föl a Biblia igazi belső összefüggései, hogy – a reformátori tétel szerint – „a Szentírás önmagát magyarázza”. A Biblia tehát nem önmagában bírja, de önmagában hordozza tekintélyét, mivel az Írásból és az Írás alapján ismerhetem meg azt, aki maga az Isten testté lett Igéje, a Fiú: a megfeszített és föltámadott Megváltó. Ő a „fundamentum”, és Őt dicsőíti meg az egész Írásban a Szentlélek (vö. Jn 16,14 és 1Kor 3,11). Ahol más kerül a középpontba Jézus Krisztus helyett (még ha látszólag a Lélek volna is az), ott nem a Szentlélek munkálkodik!

Az emberré lett Fiú a Sátán kísértéseit maga is azzal veri vissza, ami „meg van írva” (Mt 4,4.7.10 stb.). Kijelenti, hogy „az Írás fel nem bontható (Károli ford.), nem lehet érvénytelenné tenni” (Jn 10,35), és be is teljesíti mindazt, „ami az Írásokban Őröla szolt” (Lk 24,27). Tanítványainak ezt mondta, amikor a kereszt felé indult: „az Emberfián beteljesedik mindaz, amit a próféták megírtak” (Lk 18,31).

A próféták által az Atya akarata íratott le, ezért a testté lett Ige engedelmesen

aláveti magát az írott ígének. Ezek nem csak róla, hanem neki vannak megírva, és egyetlen részlet sem elhanyagolható Jézus számára: így kell lennie (Lk 24,46–47). Az Úr Jézus maga hitelesíti az egész Ószövetséget akkor is, amikor a héber kánon szerinti első és utolsó könyvből vesz példát: „Ábel vérétől Zakariás véreig” (Lk 11,50–51; vö. 1Móz 4,10 és 2Krn 24,20–22).

És Ő maga ad
p á r a t l a n
t e k i n -
t é l y t

aposto-
lainak is (Jn
15,26–27; ApCsel
5,32; 26,16), hogy
egyháza fölépüljön „az
apostolok és a próféták alapjára, a sarokkö pedig maga Krisztus Jézus” (Ef 2,20).

Minderre rámutatva – sok őszinte „fundamentalista” hívő testvéremmel együtt – csak azt tudom vallani: „Azért hiszek a Szentírásnak, mert az Úr Jézusnak hiszek.”

• ADÁMI LÁSZLÓ

„Istennek nincsenek unokái, csak gyermekei...”

Elhívás, személyes kegyesség, családi minták egy többgenerációs lelkészcsaládban. Beszélgetés Gáncs Péter elnök-püspökkel

Püspök úr, Mária Terézia óta a Gáncs családban Ön a hetedik generáció, aki lelkészi pályára lépett. Eleve egyértelmű volt az indulása?

Egyszerre áldás és teher is ez a többgenerációs előzmény, hiszen az ember úgy érzi, mintha erre a pályára lenne genetikailag predestinálva, ami azonban a lelkészi pálya esetében nem működik. A lelkészi szolgálat nem

Nyilván a családi háttér segíthet, az én esetemben a nyíregyházi gyermekkori élmények, az ottani gyülekezet, valamint a főtí kántorképző intézet hatott rám, ahol tanulás „ürügyén” lehetett hívó fiatalokkal találkozni. A mai középnyemzedék majd’ minden

tagja megfordult Főton, volt egy olyan spiritualitása, levegője, ahol megéreztem a szolgálat örömét. Orgonista-lelkész édesapámmal gimnazistaként jártam Kelet-Németországban, és ott nagyon megfogott az evangélikus egyház kom-

munistá diktatúra alatt is tapasztalható ereje, tartása, hitvallása. Ezek az élmények együttesen vezettek el a döntéshoz. A teológia után segédlelkész lettem a Budavárban, majd egy év Ökumenikus Tanács, ezután pedig tizenhat

év péceli-nagytarcsai parókus lelkészség következett. Már ott, a gyülekezeti terem alagsorában rendeztük be az első rádióstúdiót, és sugároztuk az első missziói rádióadásokat. 1997 decemberétől

az akkor induló cinkotai Evangélikus Missziói Központ vezetője lettem. Nagy váltás volt ez, a rendszerváltás utáni növekvő missziói lehetőségek és feladatok indokolták, amelyek kezdtek kibontakozni a médiában is, és meghatározó hat évet töltöttem ott.

Id. Gáncs Aladár (1891–1935) születésének centenáriuma Akinek a szíve lángolt Krisztusért címmel jelent meg emlékező válogatás. A cím találónan fejezi ki életének máig is ható üzenetét: Krisztus ügyéért nem lehet visszafogottan, takaréklángon pislákolni, égni kell.

Mindig úgy hallottam nagyapámról, akivel soha nem találkozhattam, mint „az ébredés teológusáról”. De ehhez hozzá kell tenni: az egyház ébredésének értelmében. Ő a Missziói Szövetség első titkára volt, de nem az egyesületi vonalra tette a hangsúlyt, hanem azt hitte, amit én is szeretnék tovább vinni:

öröklődik. Istennek nincsenek unokái, csak gyermekei, szokták mondani; a lelkészi szolgálat csak személyes elhívás alapján képzelhető el.

a misszió, az ébredés nem csak egy egyesületnek az ügye. Az egész egyházat kell, hogy átjárja az ébredés iránti vágy és a missziói elkötelezettség. Így látom már utólag, nem volt véletlen az életutam... Hálás vagyok a teológiai örökségért, amelyet a családból kaptam.

Milyen mintát látott, vett át édesapjától?

Amibe én belenőttem – ahogy ez a kép is itt, az irodám falán, családi örökség: Luther Márton a családjá körében –, minden reggel elolvastunk egy áhítatot Luther *Jer; örvendjünk, keresztyének* című kis könyvéből, énekeltünk, imádkoztunk. Egy gyerek ezt néha nyűgnek érzi – de ma már tudom: nagyon jó alap volt reggelente az íge mindennapi kenyerét elkérni. Édesapám oltotta belém a zene és a képzőművészet szeretetét is. Ahol csak lehet, azóta is prédikálok az oltárképről, a személyes kegyességnek ezek az elemei, Bach muzsikája, az orgonazene meghatározóak. S

pet! Fontos, hogy ezt a tanítványoknak mondja. Tehát csak az tud másokat tanítvánnyá tenni, missziót végezni, aki maga is tanítvány, naponta kézbe veszi a Bibliát, imádkozik. A bibliaórák sok helyen a konfirmációval befejeződnek – pedig szükséges tanulni, növekedni az ismeretben is.

Az országos evangelizáció is jó alkalma a tanítvánnyá tételnek, vagy az abban való megerősödésnek...

Azt gondolom, nem baj, ha ezen az alkalmon nagyobb arányban a „belső kör” van jelen, de fontos, hogy min-

ták, lutheri ortodoxok és így tovább. Már Jézus tanítványai, Péter, Pál vagy Jakab is sokszínűen gondolkodtak. A baj akkor van, ha ezek a „színek” nem Jézusból táplálkoznak, és azt gondolják, egyedül övék az igazi. Zinzendorf énekét (Isten szívén megpihelve) idézem: „Ő a Fény, mi színei”. A jézusi fény megtörik rajtunk, nem tudjuk a teljes spektrumot továbbadni. A tolerancia évében meg kell tanulnunk egymást szeretetben elhordozni, és megnézni, mi a másikban az érték. Tudjunk adni és elfogadni, mert Krisztus gazdagsága nem lehet beszorítva egy irányzatba vagy felekezetbe sem. A mostani teológushallgatók között is alakulnak az erővonalak, az egymásra figyelmet már ott megtalnlathatják a fiatalok.

NÉVJEGY

Gáncs Péter püspök a 2000 utáni megfiatalodó evangélikus egyházvezetés színes, kreatív, sokoldalú személyisége. Remek kommunikációs és íráskészséget, és ma aranyat érő PR-talentumot is jócskán kapott, amit püspöki szolgálatában is kamatoztat. Sok éven át parókus lelkészként, majd országos missziói lelkészként, sőt, a Kossuth Rádió Evangélikus Félórájának szerkesztőjeként is dolgozott, színes magazint éppúgy (fő)szerkesztett, mint ahogy vezetett élő rádióműsort is regionális adók hullámhosszán. Mai, modern püspök, aki a XXI. század nyelvén szólal meg egyházában.

valamennyi a misszió áldott eszköze is! És az írott szó: az *Élő víz* rovatban közölt írásai is sokunkra hatottak. Az elcsendesedés, az áhítat alkalmait teremtheti meg egy-egy jó könyv, folyóirat, ezeket az internetes, okostelefonos világban sem szabad lebecsülni.

Hogyan látja az imádság, a meditáció szerepét a felgyorsult világban?

Jézus azt mondja a missziói parancsban: Tegyetek tanítvánnyá minden né-

denki úgy menjen haza, hogy viszi magával a gyülekezetébe a kapott igei feltöltést. Vigye ki, adja tovább, sugározza!

Az egyházban élő kegyességi irányzatokról mit gondol egyházvezetőként? Milyen haszna vagy kára van, ha ilyen irányzatok szövik át a közösséget?

Ez nem új dolog – édesapám mesélte, hogy a soproni teológián is voltak pietis-

Van olyan kegyességi irodalom, amihez időről időre szívesen nyúl?

Kedves olvasmányaim Anselm Grün bencés szerzetes könyvei. De természetesen az evangélikus szerzők munkáit is rendszeresen forgatom: íróasztalomon, kezemben ügyében van mindig Dietrich Bonhoeffer *Elmélkedések az év minden napjára* című kötete.

• KÓHÁTI DOROTTYA

Ripacsok

A rajongók szerepjátszók. Nem szeretem a rajongók szerepjátszását – Isten szeretetének „szerepjátszását” szeretem.

A rajongók szeretetében mindig van valami az önnön nagyszerepűségükből, sokat hangoztatott személyes hitükből és szeretetükből. Ripacsok, akik tehetséges szerepjátszóknak képzelik magukat; bizsuk, amelyek igazgyöngyként csillognak. Ezért aztán a velük való találkozás mindig veszélyes! Jézus nem véletlenül óvott tőlük: „jeleket és csodákat tesznek, hogy megtévezzék – ha lehet – a választottakat is” (Mt 24,25).

A rajongók szereptévesztők. Nem szeretem a rajongók szereptévesztését – Isten „szereptévesztését” szeretem. Az Írás mondja Jézusról: „a nép rajongott érte”. E rajongásuk azonban csak nagypéntek délelőttig tartott. Ezzel szemben **Isten „rajongó” szeretete beteljesedett, és pedig éppen azon a napon, amikor a rajongóké csődöt mondott.** Mert „ez a szeretet, és nem az, hogy mi szeretjük Istent, hanem az, hogy ő szeretett minket, és

elküldte a Fiát engesztelő áldozatul bűneinkért” (1Jn 4,10). A rajongók soha nem jutnak el odáig, hogy Isten szeretetének gazdagsága láttán meg- és belássák szegénységüket; és mivel egyébként is gazdagok, lélekben sem tudnak, akarnak szegénnyé lenni.

Nagyon távol állnak attól, hogy „Isten szegénykéinek” nevezethessenek! Nem képesek a „Szentlélek jöttét várni”, előtte „koldus szívüket kitárni”.

1522-ben Luther háromféle tanácsot adott a gyülekezetnek a rajongókkal szemben:

Először: minden keresztyén óvakodjék tőlük!

Mi az, amit velük szemben soha nem szabad tenni?

1. Isten kegyelméből az elmúlt években ismét kigyulladt az evangélium igazságának boldogító fénye. Eközben azonban a nem Isten ígéje szerinti rajongókkal is szembe kellett nézniük. Róluk mondja az Írás: „Okossága révén sikerül, amihez álnokul hozzáfog, ezért felfuvalkodik szívében, és háborítatlanul pusztít el sokakat. De amikor a vezérek vezére ellen támad, összetörik anélkül, hogy hozzányúlának” (Dán 8,25). Nem fegyver és testi erő által, hanem „az Úr Jézus szájának leheletével fogja megsemmisíteni őket” (2Thessz 2,8). Ahogyan már Ézsaiás is hirdette: „megveri a földet szájának botjával, ajka leheletével megöli a bűnöst”. E botnak és kardnak csakis a rajongók, kárhozatra méltók felett kell suhogni: „Törd össze a bűnös hatalmát, a gonosztól kérd számon bűnét, hogy nyoma se maradjon” (Zsolt 10,15).

2. Ebből megtanulhatjuk, hogy Isten ígéjének ellenségei teljesen tönkretetnek, mégpedig a Krisztus ígéje által, amely nem egyéb, mint maga a Szentlélek, aki szájának vesszejével és kardjával tünteti el Isten ígéje ellenségeinek minden gonoszságát, álnokságát, zsarnokságát és csábítását. Mert hazugság és csábítás egyedül úgy válik semmivé, ha szemmel láthatólag napvilágra kerül. Mihelyt a hazugságot megismertük, nincs szükség többé annak megsemmisítésére, mert önmagát semmisíti meg, önmagától tűnik el.

3. Ezért tehát nem kell mást tenni, csak azt, hogy a világ megismerje a rajongók hazugságait. Mert nincs olyan bolond, aki követné, és nem gyűlölné

A rajongók szereposztók. Nem szeretem a rajongók szereposztását – Isten kiválasztó szeretetének a szeretetét szeretem. A rajongók csak önmagukra nézve tudják elképzelni a „működő Szentleket”, másoktól rendre elvitatják! Ezért aztán sok jellel és bizonyosságtétellel próbálják elhitetni, hogy náluk valóban működik. Pedig a Szentlélek nem működtethető, hiszen még maga Jézus sem tudta működtetni, csak elküldeni, ajándékozni!

a nyilvánvaló hazugságot és hamisságot. (Vagy talán mégis akad közöttünk néhány?) Ha tehát Isten ígéje ellenségeinek a megismertetése megtörtént, és Krisztus szájának lehelete már javában munkálkodik, akkor előtör eljövételének ítéletnapja, miként Pál apostol levelében írja, és akkor maga a Krisztus fogja őket megsemmisíteni.

Másodsor: „összetörök anélkül, hogy hozzányúltnának” (Dán 8,25).

Mi az, amit tehetünk?

1. Valld meg bűnödöt, amelyet Isten szigorúsága ilyen antikrisztusi hatósággal sújtott. „Ezért szolgáltatja ki őket Isten a tévelygés hatalmának, hogy higgyenek a hazugságnak, hogy így mindazok elvegyék ítéletüket, akik nem hittek az igazságnak, hanem a hamisságban gyönyörködtek.” (2Thessz 2,11–12) Tisztán a mi bűnünk, amit Isten ígéjének ellenségei testünk és lelkünk ellen elkövetnek: térdre tehát!

2. Alázatosan kell imádkoznod a rajongók ellen; amint azt a Zsolt 10,12 is teszi és tanítja: „Állj elő, Uram, emeld fel kezedet! Ne feledkezz meg a nyomorultakról!”

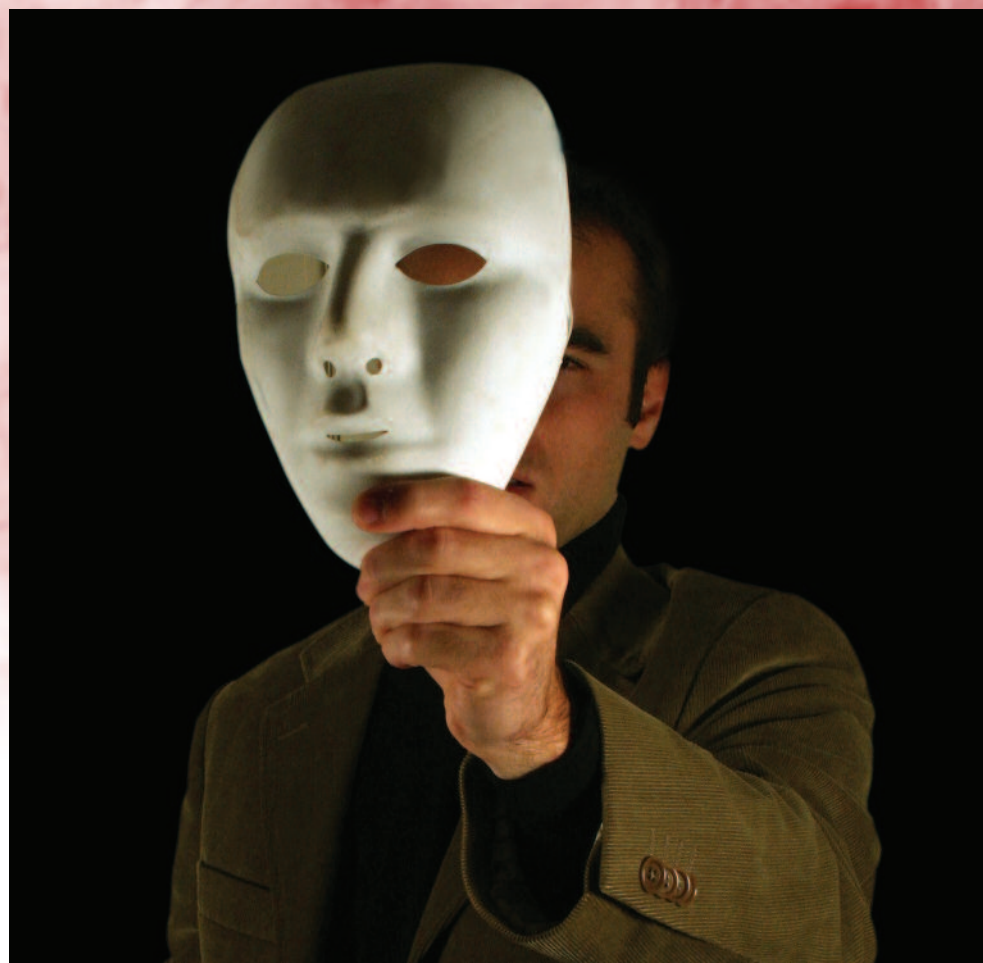
3. A te szád Krisztus leheletének a szája legyen, amelyről Pál így tesz bizonyosságot: „Akkor jelenik meg nyíltan a törvénytípró, akit az Úr Jézus meg fog ölni szájának leheletével” (2Thessz 2,8). Következétesen úgy kell folytatni, ahogyan elkezdjük, ahogyan a próféta tanítja: „összetörök anélkül, hogy hozzányúltnának” (Dán 8,25), azaz hagyni...

Harmadsor: ha már testvéred nyakán a köté...l.

Hogyan cselekedjünk?

1. „Ahol nincs, aki rád hallgasson, ott ne öntsd ki szíved!” (Sir 32,6)

2. Vannak olyanok, akik minderről még semmit nem hallottak, és szeretnék megtanulni, ha valaki előadná

nekik. Erre vonatkozóan mondja Pál: „a hitben erőtlent fogadjátok be” (Róm 14,1). Szelídséggel és istenfélelemmel hitben kell oktatni azokat, akik szükségét érzik és kíváncsiaknak utána. Amikor tehát ezek előtt az emberek előtt a te nagy tudományodat akarod fitogtatni, és kurtán bánsz velük, akkor az ilyen egyszerű és együgyű szív nem tekinthet másnak, mint büszke, szemtelen és könyörtelen embernek, aminthogy az is vagy... Mit használ neked, ha a felebrátodat sértegeted, az evangéliumot pedig akadályozod? Az ilyeneknek szól Pál ítélete: „Ha atyádfia valamilyen étel miatt megszorodik, akkor nem jársz el szeretetben. Ne tedd tönkre ételleddel azt, akiért Krisztus meghalt” (Róm 14,15).

3. Védj jól az eszedbe a következő hasonlatot! Ha testvéred nyakára valamely ellensége életét veszélyeztetve egy kötelet kötne, te pedig esztelenül,

kötél és ellenség miatti haragodban odaszaladnál, s nagy igyekezettel rángatni kezdenéd a kötelet, vagy pedig egy késsel beleszúrnál, minden bizonnyal megfojtanád, esetleg leszúrnád a testvéredet. Ha azonban segíteni akarsz rajta, így kell cselekedned: **testvéred ellenségét akármilyen keményen büntetheted, ütheted, de a kötéllal nagyon óvatosan kell bánnod**, míg azt a nyakáról le nem vetted. Tehát a rajongókat támadd keményen, mert ők nem akarnak a tisztán és igazán hirdetett evangéliumra hallgatni; az egyszerű gondolkodásúakkal azonban egészen másképpen kell bánnod. A farkasokkal szemben nem lehetsz elég kemény, a gyenge juhokkal szemben nem lehetsz elég óvatos! Adja Isten mindnyájunknak, hogy amint tanítunk, akként éljünk is, és e szavakat a tettek igazolják!

• WELTLER SÁNDOR

Az egészséges és a beteg lelkiiség jelei

Egy keresztyén gyülekezet életében sokféleképpen megjelenhet az egészség és a beteg vagy akár „szektás” lelkiiség. Az alábbi lista ilyen jeleket sorol fel és hasonlít össze. A lista egyes pontjai csupán irányadó jellegűek, elsősorban gondolkodásra, bibliatanulmányozásra és imádságra kívánnak indítani.

	EGÉSZSÉGES	BETEG
Az üdvösség	Isten ajándéka, kegyelemből adatik, hit által elfogadható, hatása sokféle módon megnyilvánul	odaszánás és szolgálat által kiérdemelhető, ezek nélkül elveszthető
Az igazság	kizárólag Isten megtartó szeretete és hatalma a garanciája	gyakorlatilag a hívó vallásos teljesítményétől vagy a vezetők közbenjárásától és a nekik való engedelmességtől függ
A vallás célja	Jézus Krisztus személye	a közösség sajátos tanainak összessége
A gyülekezet	Istent megismerni, tisztelni és szeretni, illetve szolgálni; Jézus-hoz hasonlóvá válni	Isten tetszését elnyerni és megtartani a szolgálat révén; Isten nagy embereihez hasonlóvá válni
A vezetőség	lelki közösségben van minden más keresztyén felekezettel is; aki oda születik vagy ott jut hitre, máshol is megtalálhatja a szolgálatát és a baráti körét; az ott-tartó erő: a Jézus és az övéi iránti szeretet	egyedül üdvözülő, elit közösség, amelynél nincs jobb; mindenkinek ott kell maradni, ahol megtért vagy ahova született; a közös félelmek, vagy a közös felsőbbrendűségi tudat tartott
	a szolgálatra Isten tette alkalmassá; teológiailag képzett, de nem hiszi, hogy mindent tud, és folyamatosan képz magát	a szolgálatra emberileg is alkalmatlan; teológiailag képzetlen, de azt hiszi, hogy mindent tud
	éli is mindazt, amit másoknak tanít	amit másoknak tanít, azt ő maga nem éli
	az egész Bibliát végigtanítja	elsősorban a kedvenc témáiról tanít
	tekintélye a Biblia hűséges tanításán és krisztusi jellemén alapul	tekintélye állítólagos nagyobb kenetén, szellemi élményein, illetve csak emberi képességein vagy szervezeti pozícióján alapul
	Isten kegyelmének felszabadító örömhírét hangsúlyozza	az Isten elvárásait és az ember kötelességeit hangsúlyozza
	az örömhír és a Lélek átforgató hatásában bíz	a tagok megfélemlítésben, a szabályok betartatásában bíz
	a bibliai parancsokat és alapelveket egyértelműen és korunkra alkalmazva tanítja	a bibliai parancsok és alapelvek emberi elvárásokkal, kulturális hagyományokkal keverednek vagy a korszellem hatására relatívvá válnak
	a hívőket a Biblia tanulmányozására és felelős alkalmazására bátorítja	átveszi a tagoktól a bibliaértelmezés feladatát és erkölcsi döntésük felelősségét
	példát ad	uralkodik
	minden tagot bátorít, hogy találja meg és kövesse a saját elhívását	mindenkinek ő mondja meg, hogy mi a dolga
	szolgálatát és tekintélyét arra használja, hogy az embereket építse	arra használja az embereket, hogy az ő szolgálatát építsék
	Istennek és a gyülekezetnek is felelősséggel tartozik	azt hiszi, csak Istennek tartozik felelősséggel, embernek nem
	bátorítja a kritikus gondolkodást	a kritikát lázadásnak tekinti
	egyét nem értés esetén is hajlandó másokkal együtt gondolkodni	aki nem ért vele egyet, annak megkérdőjelezi a hitét vagy a jellemét
A tagok	keresztyének és tanítványok is	csak keresztyének, de nem tanítványok vagy éppen azt hiszik, hogy csak ők igazi tanítványok és keresztyének
	lelkileg folyamatosan növekednek, érnek	lelkileg kiskorúak maradnak

	sokfélék maradhatnak, személyiségük érték	egyformává válnak, könnyen felismerhető, hogy hova tartoznak
	ők maguk is kereshetik és megtalálhatják Isten akaratát	a vezetők mondják meg nekik Isten akaratát
	Isten előtt felelősek önmagukért	a vezető(ik) előtt felelősek önmagukért
	egzisztenciálisan a saját lábukon állnak	szinte mindenben a közösségtől függenek
	nem e világ szerint élnek, de a világban	a világban, a világ szerint élnek vagy ellenkezőleg: nem e világ szerint élnek, és kivonulnak a világból
	minden talentumukkal sáfárkodhatnak a gyülekezeti és a civil életben	csak a gyülekezetet szolgáló talentumukat tekintik értékesnek
A szolgálat	a család, az iskola és a munkahely is Isten szolgálatának a helye	csak a gyülekezetben végzett szolgálat számít Isten szolgálátának
	indítéka az Isten és minden ember iránti szeretet, ami a megtérők számától függetlenül is megmarad	a gyakorlatban csak a megtérők száma számít, mert ez a szolgálat fő értékmérője
	a szükséges szervezést nem hanyagolják el, ugyanakkor nyitottak a Szentlélek akaratának követésére	az emberi szervezetségen van a hangsúly vagy elvből nem szerveznek semmit, mindent a Szentlélektől várnak el
	a hívők egymást építve növekednek	a vezetők akarnak mindent csinálni vagy muszáj mindent nekik csinálni
	minden eredményért Istennek adnak hálát	siker esetén „Isten emberei” kerülnek a figyelem középpontjába
	a szolgálatok ismertek, támogatásuk önkéntes és elegendő	a szolgálatok nem ismertek, a hívők nem is adakoznak vagy a vezetők nyomást gyakorolnak rájuk, hogy adakozzanak
A közösség	az embereknek alkalmuk van megismerni egymást (házi csoportok, ifi, házaskör, klubok stb.)	senki sem ismer senkit, nincs emberi közösség vagy a sok program vagy állandó missziózás miatt nincs is magánélet
	a tagok szervezeten és spontán is összejöhetnek	csak a vezetőség által kiadott programoknak van helyük
Az istentisztelet	a bibliai rend fegyelme alatt áll	fegyelmezetlenség és zűrzavar uralja vagy szép, rendes, de élettelen vallásos program
	a hagyományos formák értelmét mindenki ismeri; szükség esetén lehetőség van a változtatásra	a hagyományos formák eredeti céljukat elvesztették; szükség esetén sincs lehetőség a változtatásra
	a Szentlélek szabadon munkálkodhat és rendet is tarthat	minden szigorúan a vezetők által meghatározott programot követi vagy a Szentlélekre hivatkozva teljes a káosz
	a tagok igyekeznek tekintettel lenni egymásra	mindenki csak a saját élményeivel törődik
	a középpontban Jézus áll, minden róla szól	a középpontban emberek állnak (a prédikátor, a zenészek stb.)
Az evangelizáció	Jézushoz akar vezetni; a program nyitott és egyértelmű	kizárólag az adott felekezetbe, gyülekezetbe akar vezetni; a program megtévesztő: eltér a meghirdetettől
A keresők	mindenre rákérdezhetnek és mindent végiggondolhatnak, mielőtt döntenek	a kérdésekre kitérő válaszokat kapnak, bizonyos dolgokat elhallgatnak előlük, mindent egyszerűen el kell fogadniuk
	szabadon jöhetnek, maradhatnak vagy mehetnek; van, aki személyesen törődik velük, és bátorítja őket Isten keresésében	nyomást gyakorolnak rájuk, hogy azonnal vagy mielőbb döntenek a csatlakozás mellett vagy egyáltalán nem törődnek velük
Más keresztyén egyházakhoz való viszony	a vezetők bátorítják más keresztyén felekezetek megismerését, a közös missziót és karitatív munkát; a tagok mindenképpen nem adják fel sajátosságaikat és hűek közösségükhöz; más gyülekezetek sikerében és kudarcaiban egyaránt osztozni tudnak	a vezetők tiltják vagy nehezményezik a más gyülekezetekbe való látogatást, más felekezetek kiadványainak olvasását, illetve minden másokkal közös tevékenységet; más gyülekezetek gondoljai csak a közösség önigazságát növelik

Széles alapú gyülekezetekkel

A „Hogyan tovább, egyház?” cikksorozatban időről-időre azt is vizsgáljuk, hogy gyülekezeteink és rajtuk keresztül egyházunk meggyengülésének, elerőtlenedésének, kifulladásának mik az okai. Nem a spanyolviaszt szeretnénk feltalálni. Sokkal inkább a gyötrődéseink során meglátottakat szeretnénk az egyház azon tagjai elé vinni, akik még imádkoznak a Magyarországi Evangélikus Egyházért és gyülekezeteiért. Ezúttal azt, hogy gyülekezeteink jelentős számánál hiányoznak a gyülekezeti élet széles szervezeti, lelki alapjai. Hívom a Kedves Olvasót, hogy közösen gondolkodjunk a miértekről, a következményekről és a lehetőségekről.

Sokáig észrevétlen kór

Többektől hallottam már, hogy egy rutin-vizsgálatnál, esetleg a jogosítvány meghosszabbításakor szükséges orvosi ellenőrzésnél, vagy egy szemüvegcsere miatti szemészeti ellenőrzésnél derült ki, hogy az illető cukorbeteg. Lehet, hogy már évek óta az volt, de mivel semmi sem fájt, minden életfunkció jól vagy kielégítően működött, nem is tudott róla, hogy komoly betegsége van. Jó néhány ilyen, csak hosszú idő után felszínre kerülő, előtte sokáig rejtve lappangó egészségügyi problémánk lehet.

Így van ez a gyülekezeteknél is. Először nem fáj, ha egy jól működő ifi lassan

megszűnik, vagy egy baba-mama körnek (nem demográfiai okok miatt) nincs folytatása, esetleg a bibliaórai közösség és alkalom üresedik ki. Ettől még a gyülekezet működik, úgy is mondhatnám, üzemel. Az istentiszteleti alkalmakat rendben megtartják, még egyelőre a részvétellel sincs komolyabb baj, az adakozás sem mutat visszaesést, a lelkeszi hivatal működik, esetleg egy-egy év kimaradásával, de konfirmációs oktatás is van. Nincs látványos visszaesés. Csak éppen az előző, vagy főleg a tíz évvel korábbi vagy még régebbi esperesi vizitációk („orvosi vizsgálat”) jegyzőkönyveiből derül ki, hogy annak idején működő körök, gyülekezetben belüli csoportok, alkalmak voltak, ma pedig már nincsenek.

Jobb is így! Tényleg jobb így?

Egy nem keresztyén kívülről nem is gondolná, hogy a bűnök, mulasztások, megfáradások, erőtleneségek megvallását tanító, Dávid és a próféták példáin, valamint a krisztusi tanításon tájékozódó egyház gyakran előbb magyarázkodik és ideologizál meg jelenségeket, folyamatokat, mint hogy bűnvallást gyakorolna. Erről számtalan példát lehetne mondani, de mégis a legszembetűnőbbek és a legnagyobb publicitást kaptak a népszámlálás utáni magyarázatok. Tízévenként elemzések tucatjai jelennek meg, de egyik sem kezdődik azzal, hogy vétkeztem, vétkezünk. Izrael időről időre rájött, hogy bűnei miatt került olyan helyzetbe, amilyenbe, mi, maiak pedig nem tudjuk vagy nem akarjuk ezt tudni.

Így azután arról is számtalan lelkeszi, felülvetési, presbiteri magyarázatot hallottam, hogy a gyülekezeti élet lelki része miért csak az istentiszteletben és istentiszteleten nyilvánul meg.

A „vallom előtted, Istenem” helyetti magyarázatok legszörnyűbbike sem ritka: „Jobb is, ha a gyülekezetben nincsenek imakörök, házi csoportok, lelki felelősséget hordozó kisebb egységek, mert ezek könnyen kicsúszhatnak a lelkesz kontrollja alól, és akkor megindul a klikkesedés, és az ilyen csoportok tagjainál kialakuló hívó gög mások lenézéshez vezethet.” Valóban, mindenre volt már példa az egyházban és egyes gyülekezetekben, de egyrészt elenyésző ilyen eset volt, az is már egyháztörténeti távlatokban, másodsorban bárcsak az lenne a legnagyobb gondunk, bajunk, hogy hogyan kell egészséges mederben tartani a gyülekezetben belüli kisebb közösségek gondolkodását és a hívó életgyakorlatát.

Korona a fejen vagy a múzeumban?

A király is ember, akinek feje, nyaka, törzse és végtagjai vannak. Attól király – még ha naponta nem viseli is a koronát –, hogy egyszer azt a fejére tették, megkoronázták.

A gyülekezet lelki életének koronája az istentisztelet, az a csoda, amikor Isten szolgál az ő népének, a gyülekezet legnagyobb közösségének. Az énekek, a liturgia elemei, az igehirdetés, az úrvacsora és a keresztség szentségei a lelki egység, a megújulás, a megtérés, a megerősödés, az elhívás stb. csodálatos lehetőségei, mellyel az élő Isten kopogtat egy gyülekezet ajtaján és tagjainak szívében.

Az apostolok cselekedeteiből és az Újszövetség más könyveiből tudjuk, hogy az első pünkösd után megalakult gyülekezetek élete sokkal több volt, mint hetenként vagy havonta egyszer egy egyórás istentisztelet. **Az első keresztyének a Szentlélek vezetése alatt felismerték, hogy akkor teljes az életük, ha azt gyülekezeti közösségben élik.**

Nem heti vagy havi egy programpont, hanem hívó életprogram tere a gyülekezet.

Az élő (táplálkozó, egészségben növekedő) gyülekezet struktúrája, programja és működése azóta sem változott, az itt a földön „örök”. A gyülekezeti lelki élet „végtagjai, törzse, nyaka, feje” az asszonykör, a férfikör, az ifjúsági kör, a gyermekbibliai kör, a baba-mama kör, a bibliaórai közösség és így tovább. Ezek természetesen átfedésben is lehetnek, vannak, és ez a jó, mert akkor nem különülnek, nem szigetelődnek el. Létük, működésük, szolgálatuk nem olyan szembeütő, látványos, mint egy istentisztelet, de fontos, mert egy olyan gyülekezet alapját jelentenek és képeznek, amelyen keresztül a Szentlélek erőssé teszi az egész közösséget. A körökből és házi csoportokból álló gyülekezet istentisztelete, azaz koronája

is más, hiszen Isten olyanokhoz szól, olyanoknak szolgál, akik közösségben naponta élnek az igével, igénylik vezetését.

Ahol igénytelenségből, kényelemből vagy a végzetes fogyás miatt hiányoznak a körök, házi csoportok, és a gyülekezet lelki élete a heti, vagy havi egyórás istentiszteletre szűkül le, ott előbb-utóbb a közösség tagjai számára az istentiszteleten való részvétel szokássá, elődöktől átvett örökséggé, kipipálandó programponttá válik. Természetesen egyik sem megvendő, hiszen jó az, ha gyerekségünktől fogva szokássá válik a vasárnapi istentisztelet, ha ez kihagyhatatlan programunk a hét első napján, ha szüleinktől ilyen örökségünk is van, de ha csak ez, akkor Isten megszólító szavára, hívására, megerősítő ígéjére és a szentségre is rátelepszik az „én” szokásom, az „én” örökségem, az „én” programom. Ekkor kerül a korona

a múzeumba, ekkor válik egyformává minden istentisztelet, szürkül meg a gyülekezeti élet. Vegetál, majd pedig lassan sorvadni kezd.

És ahol nincs, ott mit tegyünk?

Ezt a kérdést gyülekezetlátogatásaim során sokszor hallottam már. Két szélső helyzetből szeretnék példát bemutatni.

Egy felvidéki nagy gyülekezetben a harmincas-negyvenes években (a kitelepítésig) azok, akiket a faluban csak úgy neveztek, hogy „a bibliai parasztok”, rendszeresen összejöttek háznál énekelni, Istent dicsérni és Bibliát olvasni. Egyik sem akarta elhagyni gyülekezetét, egyházát, ellenben imádkoztak lelkészükért és gyülekezetük megújulásáért. Mindezt férfi- és asszonykörben tették.

Gyermekkoromban évente két hónapot egy olyan szóránközség területén töltöttem, ahol hívó emberek rendszeresen imakörben és bibliaórai közösségben vettek részt. Lelkészü az akkori közlekedési viszonyok miatt nem tudott ezeken az alkalmakon részt venni, de örült, mert tudta, hogy ezek a nem nagy létszámú szóránközség erősödését, megmaradását szolgálják.

Nincs tehát olyan – akár kicsi – gyülekezetmaradék, ahol ne lehetne a gyülekezet szélesebb lelki bázisát jelentő kört, köröket, házi csoportot létrehozni. **„Mert, ahol ketten vagy hárman összegyűlnek az én nevemben: ott vagyok közöttük”** (Mt 18,20) – mondta Jézus. Akár egy konyhában is.

Kedves Testvérem! Egy gyülekezet lelki élete piramis alakú. A csúcsán az istentisztelet van, alatta pedig széles alapon mindazok a lelki közösségek, amelyeken keresztül Isten erőssé tehet minden gyülekezetet, mérettől függetlenül.

Imádkozzunk azért, hogy minél több gyülekezetben belüli közösség születhesse egyházunkban!

• GARÁDI PÉTER

Az 1957-es minneapolis-i USLH-re utazó magyar küldöttség:
Nagy Gyula, Hafenscher Károly, Wiczián Dezső,
Keken András, Ordass Lajos, Szabó József

Szabó József püspök

„Az egyház azért van, hogy az állam lelkiismerete legyen”

Szabó József püspök (Alsómesteri, 1902. – Győr, 1986. október 25.) földműves családban született, édesapja községi bíró volt. A soproni líceum és a teológia elvégzése után Kapi püspök 1926-ban szentelte lelkészé Szombathelyen. Falusi lelkész szeretett volna lenni, hiszen szót értett a vidék földműves népével. Az egyház Ura azonban másként rendelkezett.

Győrben volt segéd-lelkész, később vallás-

és az évente megjelenő Harangszó Nap-tárt. Írásaiban, akárcsak igehirdetéseiben ízes magyar nyelven, utolérhetetlen tömörséggel fogalmazta meg mondanivalóját. Lefordította D. Carl Wittének Luther írásaiból összeállított mindennapi elmélkedésre szóló könyvét. *A Jer; örvendjünk keresztyének* áhítatait sokan olvasák napjainkban is.

1948-ban a Dunáninneni Egyházkerület püspökké választotta, így került annak székhelyére, a balassagyarmati gyülekezetbe. Beiktatásával egy időben vette kezdetét az állam egyházunk elleni harca. Szabó József püs-

pöki székfoglalójának egyik mondata – „Magyarországon nincs vallásüldözés” – nagyon kedvezett az uralkodó politikai iránynak, s ezt a sajtó kiragadva összefüggéséből alaposan meglovagolta. Az ott ugyancsak elhangzott, írásunk címében szereplő célkitűzést azonban már nem vették észre. Attól kezdve igyekezett az államhatalom őt és Tűróczy püspököt Ordass püspökkel szembeállítani, s egymás ellen kijátszani. S jöhetett ők ketten az egyházi iskolák ügyében készek lettek volna kompromisszumra is, a három püspök által vezetett egyházunk mégsem

Írásaiban, akárcsak igehirdetéseiben ízes magyar nyelven, utolérhetetlen tömörséggel fogalmazta meg mondanivalóját.

nár,
majd gyüle-
kezeti lelkész.

Közben évekig szerkesztette a Harangszó című dunántúli evangélikus hetilapot

ajánlotta fel iskoláit az államnak. A hatalom végül is kényszerrel vette el, államosította azokat.

Az 1952–53-as zsinat állami nyomásra átalakította egyházunk területi beosztá-

sát, a négy egyházkerület helyett kettőt alkotott. A dunántúli és a dunáninneni püspöknek ezért le kellett mondania. Erről később így írt Szabó József Türröczy püspöknek: „Tartozunk azzal az egyháztörténelemnek is, hogy dokumentumszerűen megállapíttassék: nem jószántunkból vagy a minket törvényesen megválasztó gyülekezetek bizalommegvonása következtében, hanem fenyegetés kényszere alatt mondtunk le.” A püspöki szolgálattól történt kényszerű megválás nehezen gyógyuló sebet okozott. Évekkel később a budahegyvidéki gyülekezettől és családjától elszakított

gozott a protestáns bibliafordító bizottság újszövetségi csoportjában, neve olvasható a próbakiadás előszavában. Miután egy ideig nem hívták a bizottság munkaüléseire, kérdésére azt a váratlan választ kapta: „Szabó József nem tagja a fordítóbizottságnak.” Pedig – mint írja: – „A bizottságba nem püspöki minőségemben kerültem, a püspöki tisztról történt lemondásom tehát tagságomat nem hatálytalanníthatta.”

Szabó József püspök az ébredés

elkötelezettje volt. Egy készülő evangelizációval kapcsolatban ezt írta a meghívott főti lelkésznek, Zászkaliczky Pálnak: „A textusok megválasztását teljesen Reád bízuk. Arra mindenestre gondolj, hogy a balassagyarmati gyülekezet általában templomos, bibliás, »vallásos«

emberek gyülekezete. Sokszor sokaknál éppen ez válik önelégült farizeizmussá. Rászorultunk tehát a parasztproféta jó, egyszerű, vaskos igehirdetésére arról, hogy a kegyelem mindig ajándék, amelyik se meg nem érdemelhető, se meg nem szolgálható.” A Mandák Otthonban évente tartott egyházkerületi konferenciákon sok más szolgálat mellett a férfi bibliakört vezette, s az udvar fűvén a Szentírás körül ült a püspök és a nyugdíjas vasutas, a tanár és a szabósegéd, városiak és falusiak, mint

A minneapolis-i világgyűlés előtt a magyar küldöttség tagjai részt vettek az ausztriai Salzerbadban tartott előkészületi találkozón.

1956. augusztus. A nagybaráti találkozón részt vevő evangelizátorok csoportja

Danhauser Lászlót így vigasztalta: „... megértelek. Teljesen át tudom érezni helyzetedet, mert 1952-ben, amikor Türröczyval lemondunk püspöki állásunkról, hasonló nehéz lelkiállapotban voltam. Nekem csak az a könnyebbségem volt, hogy vissza tudtam húzódni a családom és szeretett balassagyarmati gyülekezetem gyógyító karjaiba. De [...] meg kellett tennem, mert már nem bírtuk a nagy nyomást, ami ezt a lemondást megelőzte. Sok időnek kellett eltelnie, hogy újra megtaláljam magam, de a gyülekezeti munka, az új feladatok és nem utoljára Urunk kegyelme újra beragyogta életemet...” A lemondatáshoz egyéb következmények is társultak. Mint nagyszerű újszövetségi teológus, egyházunk megbízásából dol-

testvérek a Krisztusban.

1956 augusztusában Szabó József is ott volt az evangelizátorok nagybaráti találkozásán, részt vett az *Észrevételek* megfogalmazásában. A többiek kérték arra, ne írja alá a nyilatkozatot. Ha az ő aláírása is szerepel, az egyház akkori püspökei és az állam az evangelizáció folytatásáért indított harcot azonnal egyházpolitikai síkra terelik.

1956 decemberében az állam is, egyházunk is rehabilitálta. A visszarendezés céljából lefolytatott 1957. őszi tárgyalássorozatra Szabó Józsefet az állam hívta meg, ő azonban az

A minneapolis-i világgyűlésről szóló beszámoló, lelkészértekezlet az Üllői úton

egyházi delegációhoz, Ordass püspök mellé kérte át magát. Jóllehet az állam püspöki székhelyén is szívesen látta volna,

a tárgyalások megszakadása után az Egyházi Hivatal elnöke bűnbakká nyilvánította őt, ettől kezdve félreállították, ezúttal véglegesen.

Mint gyülekezeti lelkész 1973-ban került nyugdíjba. A nyugdíjas éveit Győrben töltötte, s a győri Városi Múzeumban tovább gondozta és gyarapította a múzeumnak ajándékozott több ezer darabból álló Madách-gyűjteményét. A gyűjtemény tartalmazza *Az ember tragédiája* összes magyar kiadását, valamennyi fordítását, tanulmányokat, az előadásokról írt számtalan kritikát, fényképek százait. S bár magáról azt vallotta, hogy „az irodalomban csak turista”, a Tragédiával kapcsolatban jelentős kritikai és szöveg-gondozói munkát végzett. Kijavította az előző kiadások több száz (!) elírását, nyomdahibáját, pótolta a kihagyott sorokat. Az általa gondozott szép kiállítású Tragédiában tíz esetben visszaállította az eredeti szöveget Arany János kiigazításával szemben. Példa erre az első szín utolsó sora: az Úr törvényt *hozott* helyett törvényt *szabott*. Madách eredeti szövegét erőteljesebbnek tartva, a visszaigazítást teológusként tömören így indokolta: **„Az Úr a maga törvényét nem parlamentárisan hozza, hanem szuverénül szabja.”**

Teológiai és irodalmi munkásságáért nem sokkal halála előtt az Evangélikus Teológiai Akadémia díszdoktori címet ajándékozott neki. Elkéstek vele. Ő már leépülőben volt, s nem értette, miért mosolyognak rá és szorongatják kezét... D. Szabó József püspök – a minden halandók útján előrementekkel együtt – az Urstentől kapja dicséretét (1 Kor 4,5).

• ID. ZÁSZKALICZKY PÁL

Irodalom:

Igazgyöngyök. D. Szabó József igehirdetési és írásai. Szerkesztette Zólyomi Mátyás (Budapest–Csepel, 2005)

Öregember reggeli imádsága

Felébredtem, Uram! Ugye, nem hagszol, hogy nem bántam volna meg, ha nem ébredek fel? De azért köszönöm ezt a napot, melyet most adsz nekem. Legyen meg a Te akaratod ebben is.

Ezelőtt öt-hat évtizeddel nem gondoltam volna, hogy ilyen hosszú nyúlik az életem. Te tudod, Uram, hogy mi minden jár az eszemben, mi minden jár az öregséggel. S nem fog bosszantani, ha kérek.

Add, hogy amikor jelentkezik a reumám, szorongat a fulladás, zihál a mellem, össze-vissza kalimpál a szívem, akkor jusson eszembe, hogy sokáig voltam egészséges is. Most köszönöm azt az időt is Neked, mert akkor nem jutott eszembe, hogy halát adjak érte. Segíts, hogy ne legyek irigy öregember, aki sanda szemmel néz az egészségesekre.

Látod, Istenem, hogy mennyi mindent kellene csinálnom és milyen sokat szeretnék még tenni. És azt is látod, mennyire fáj napról napra, újra meg újra megélnem tehetetlenségemet. Amikor ismételen tapasztalom, amire Fiaid emlékeztetett: „A lélek kész, de a test erőtlen.” Ilyenkor segíts, hogy ne csüggedjek, s hogy legyen erőm újra kezdeni, ismét próbálkozni, hátha sikerül!

Ó, csak tudnék az enyéimnek segíteni. De már semmi hasznomat nem veszik. Csak teher vagyok számukra. Istenem, segíts, hogy el tudjam viselni kiszolgáltatottságomat! Segíts, hogy jó lélekkel tudjak elfogadni!

Fecsegő vénember lettem. Uram, add, hogy ezzel senkinek ne legyek a terhére! Segíts, hogy tapintatos legyek, és észrevegyem, ha valahol fölösleges vagyok. Add meg azt a kegyelmet, hogy tudjak magam maradni, és önmagammal tudjak mit kezdeni. Istenem, add, hogy jól érezzem magam kettesben Veled!

Te tudod, hogy milyen érzékeny vagyok. Tudod, hogy mennyire fáj, amikor a fiatalok nem érdeklődnek bajaim iránt, amikor nincs idejük meghallgatni problémáimat, és türelmetlenül belém fojtják a szót. Add, hogy ne fájjon a vállrándítás vagy a lesajnáló ajkbiggyesztés! Segíts, hogy megértsem az elfoglalt, küzdő, ideges fiatalokat, és szeretettel fogadjam őket olyannak, amilyenek!

Istenem, napról napra jobban tapasztalom, hogy mindent elfelejtetek. Azt kérem tőled, hogy feledékenységgel senkinek bajt vagy kellemetlenséget ne okozzak! De főként arra kérek, segíts, hogy ne feledkezzem meg Rólad, Istenem!

S add, hogy valami jót is tehessek ma. Legalább egy kedves szót vagy egy szerető mosolyt juttassak embertársaimnak. Hiszen vannak, akik még nálam is sokkal gyengébbek, tehetetlenebbek és elhagyatottabbak. Ezért kérek, segíts, hogy ne zúgolódjam, ne lázadozzam! Ellenkezőleg, segíts, hogy legalább egy kicsi hála gyulladjon szívemben Irántad!

Ha pedig ezen a napon lenne életemnek utolsó órája, utolsó napja, akkor alázatos szívvel minden bűnömért bocsánatot kérve, Atyám, a Te kezembe ajánlom a lelkemet. Ámen.

• SZABÓ JÓZSEF

„Csak én tudom, mi a tervem veletek”

Negyvenkét évvel ezelőtt, csecsemőként átéltem Isten nagy kegyelmét. Nem kilenc hónapra érkeztem, ahogy szokás, mert édesanyám túlhordott. Olyan csúnya babát még nem látott a falu, mint amilyen én voltam. A szomszédok, barátok azt mondták, hogy nem is kellene ezt a gyereket felnevelni.

Háromhetesen az amúgy sem szép baba feje elkezdett torzulni. Édesanyám elvitt a doktornőhöz, aki azonnal roham-

nálhatja a műtétet. Ha a baba túléli, akkor azonnal szakorvosként folytathatja pályáját, de ha nem, akkor elveszítheti a diplomáját, és még börtönbe is kerülhet gondatlan veszélyeztetés vádjával. Egyetlen doktornő maradt, aki ezekkel a feltételekkel is vállalta. Az operáció kilencedik órájában leállt a szívem, amit hétperces küzdelemmel sikerült újraindítani. A műtét vége előtt a szívleállás megismétlődött. A doktornő később

elmondta, úgy érezte, hogy abban a pár percben istentisztelet helyszíne lett a műtő. Mindenki

**m e g
soha.”**
(Jn 6,35)

Később Ősagárdon újabb ígét kaptam: „Tartsd meg parancsaimat, hogy élj, tanításomat őrizd, mint a szemed fényét!” (Péld 7,2) Ilyen élmények után nem lehetett nélkülem táborot rendezni! Életemből már csak egy szerető társ hiányzott. Imádkoztam, hogy az Úr hozza a szemem elé őt. 2003-ban Gyenesdiáson az „öregedő” ifis táborban egymásra találtunk.

Isten mindig jobbat ad nekünk, mint amit mi el tudunk képzelni! Az esküvőn annyi lelkész volt a vendégek névsorában, hogy nehezen tudtuk eldönteni, kit kérjünk az esketés szolgálatára. Végül „négyapós” esküvőnk lett, amit minden alkalommal emlegetnek a lelkészeink, amikor találkozunk. Mi azóta is szerelmesek vagyunk egymásba, talán még jobban is, mint közös életünk kezdetén.

Az ige, amivel Isten elindított bennünket, itt van a szívünkbe égve: „Csak én tudom, mi a tervem veletek – így szól az Úr –: békességet és nem romlást tervezek, és reményteljes jövőt adok nektek.” (Jer 29,11)

• SIMON PÉTER

Abban a pár percben istentisztelet helyszíne lett a műtő.

mentővel küldött Budapestre, a Heim Pál Gyermekkorházba. Ott a vizsgálat után a főorvos közölte a szüleimmel, hogy semmi remény, ez a baba meg fog halni, csak idő kérdése. Majd hozzátette, hogy esetleg meg lehetne próbálni a műtétet, de a túlélés esélye csupán 1–5% között van. Szüleim aláírták a beleegyező nyilatkozatot. Édesanyám akkor imádkozott életében először.

Ezek után orvost kellett találni, aki hajlandó elvégezni a beavatkozást, mert a főorvos nem vállalta. Kihirdette az orvostanhallgatók között, hogy bárki megcsi-

tudta róla, hogy gyakorló hívő, neki ezzel kellett példát mutatni, hogy ebben a helyzetben Istenhez kiáltott, aki az egyetlen, aki segíteni tud. Aznap reggel ezt az ígét kapta: „Amit pedig szóltok vagy cselekesztek, mind az Úr Jézus nevében tegyék, hálát adva az Atya Istennek óáltala.” (Kol 3,17)

Ezután éltem az életemet, mint bármely más gyerek, a tizenhatodik évemig, amikor Jézus megszólított. Ezzel az ígével hívott el: **„Én vagyok az élet kenyere: aki énhozzám jön, nem éhez meg, és aki énbenem hisz, nem szomjazik**

Tetten ért csodák

A dunaújvárosi lelki és kulturális evangélikus központ születése

Ma is vannak csodák. Itt, a mi városunkban is. Olyan eseményekre, eredményekre gondolok, amelyeket előre nem tudott volna megjósolni senki, nem tudott volna kiszámolni egyetlen pénzügyi szakember sem, mert minden emberi számítást messze fölülmúlnak.

Ilyen csodát éltünk át Dunaújvárosban mi, az egykor ismeretlen, kicsiny, szegény evangélikus egyházközség és jómagam, a lelkész, aki elvállaltam a kihívást: templomot építeni. Nem csupán templom épült, hanem hit, közösség, kultúra és épület, amely európai szintű evangélikus központ, koncertterem és kulturális objektum az egész város számára.

1991. augusztus 30-án érkeztem Dunaújvárosba. Kérdezősködtem többektől az evangélikus gyülekezet és imaház felől, de csak néztek rám az emberek, nem tudtak segíteni. A katolikus és a református templomot elég sokan ismerték, de evangélikusokról még csak nem is hallottak.

Amikor az első istentiszteletre mentem szolgálni és megláttam a kicsiny gyülekezeti házat az utcafronton lemáhlott vakolattal, átfutott rajtam, hogy miből lesz itt templomépítés, ha még e külső hiba javítására sem futotta. Amikor megláttam a szolgálati naplóban, hogy a legutóbbi istentiszteleten mindössze hatan vettek részt, kezdett világossá válni bennem, hogy miért nem volt jelentkező erre a szolgálati helyre. Nincs kántor, nincs ifjúság, a gondnok családja az egyetlen család, a többiek mind nyugdíjasok. Templomépítésre pedig végképp nincs se hely, se pénz.

Először egy régi álmomat kellett megvalósítani: létrehozni egy civil alapítványt. Ezt pénztárosunk és felügyelőnk is ellenezte, hiszen akkoriban még elég ismeretlenek voltak az alapítványok Magyarországon. Pedig ennek segítségével lehetett a leggazdaságosabban építkezni. A kezdeti sikertelenség után végül is megszavaztuk a Dunaújvárosi Evangélikus Centrumért Alapítvány megalapítá-

sát. E szervezet által az építési költségek egynegyedét lehetett megspórolni. Már csak arról kellett meggyőzni az illetékeseket, hogy az eredeti szándékot megváltoztatva ne csak egy templomot, hanem egy mai kornak megfelelő, európai színvonalú, többfunkciós központot építhessünk. Őri Zoltán mérnök segítségével olyan levelet küldtünk a döntéshozóknak, hogy azonnal mellénk álltak.

Közben közösségünk is gyors tempóban gyarapodott. Kinőttük a kis közösségi házat. A reformáció ünnepét pedig református testvéreink vendégeiként az ő templomukban ünnepeltük, ahol az ökumenikus gyülekezet előtt meghirdettük templomépítésünk megkezdését. A karácsonyt a házasságkötő teremben ünnepeltük, hogy senkinek se kelljen kiszorulnia.

Ebben az időben indultak a városi televízióban az egyházi műsorok. Ennek köszönhetően is egyre többen hallottak az evangélikusokról, megismerhették küldetésünket, terveinket.

Kántorunk még mindig nem volt. Hiába kerestem, senki sem tudott zongorázni tudó embert ajánlani. Ekkor eszembe jutott, hogy van a városban zeneiskola. Beszéltem az igazgatóval arról, hogy egy-két tanítványát elengedné-e kántorizálni. Ketten eljöttek, egyikük maradt. Az igazgató megkérdezte, hogy ha elkészül a templom, eljöhettek-e zenélni. Mire felujjongtam: „Hogyne! Akár minden vasárnap!” Aztán visszakérdeztem: „Amíg nem költözünk be az új templomba, jöhetnek-e istentiszteletet tartani a zeneiskolába?” Ezek után sokszor találkoztunk, beszélgettünk. Ő segített a városnál, hogy az evangélikus központ templomtere legyen a város koncertterme. Így nem kellett a telek árát készpénzben, rövid határidővel kifizetni. Így történt, hogy mi, a szegény, csöppnyi evangélikus közösség tagjai városunkat nem csak szakrális épülettel ajándékoztuk meg, hanem hangversenyezési lehetőséggel, zenei otthonnal. Ez nagy csoda! Nem tudom, van-e hasonló élő kapcsolat egyházközségi és városi kultúrélet között másutt az országban.

Gondolkozhattunk tehát evangélikus központról, hitbeli, kulturális fellelgyváról, sőt szociális támogatásról, de a pénzünk még mindig szinte alig volt.

Közösségi életünk, miután a zeneiskolába költöztünk, még élőbbé vált. Már voltak hittanosaink, ifjseink, konfirmandusaink. Egyre több fiatal és középkorú látogatta a gyülekezeti alkalmakat. 1992 karácsonyán már több mint százan voltunk együtt.

Nagy Tamás Ybl-díjas építészmérnök terveit fogadtuk el, aki nagy örömmel vállalta az építkezés teljes műszaki vezetését a város építési-műszaki ellenőrinek segítségével. A mérnöknek is szívügye volt első templomának születésénél közreműködni. 1993. december 4-én volt az ünnepélyes alapkőletétel. Sok külföldi adományt kaptunk: Zürich város évi „nagyadományát”, egy amerikai atomfizikus adományát, és sok honfitársunk is adakozott.

1994-ben az épülő templom falai között az első egyházi esemény a tervezésben résztvevő egyik mérnök esküvője volt. Később itt vették fel a városi egyházi műsort is, hetven fiatal részvételével.

Aztán szembesülnünk kellett azzal, hogy az építkezés rengeteg pénzt emésztett fel, kiürült a kassza, nincs tovább. Ekkortájt jártam Münchenben, éppen akkor, amikor az új püspököt beiktatták. Elmondtam neki, ki vagyok, és meghívtam egy gyülekezeti látogatásra

Dunaújvárosba. Hermann Löwenich bajor püspök meg is látogatott bennünket delegációjával együtt. Ez a város számára is nagy élmény volt. A látogatás végén felajánlotta, hogy segíteni fognak, hogy be tudjuk fejezni az építkezést. Így gond nélkül elkészült az evangélikus központ és még a működéshez is maradt némi tartalék.

1996. május 25-én nagy tömeg jelenlétében szenteltük fel az épületet. Az élet nem állt meg azóta sem. Új szakasz kezdődött. Örülünk, mert csodák ma is vannak! Új templomunkat magáénak érzi az egész város. Istené a dicsőség!

• REISCH GYÖRGY

Kivonat Reisch György: Tetten ért csodák című füzetéből, mely a dunaújvárosi evangélikus központ felszentelésének 5. évfordulója alkalmából jelent meg dr. Kálmán András polgármester és a Dunatáj Kiadó Kft. munkatársainak támogatásával 2001-ben.

Középen Reisch György

Evangelikus férfikör Szombathelyen

Régóta gondolkodtam azon, hogy miképpen lehetne a hatvan-hetven éves férfi korosztályt – amelynek magam is tagja vagyok – a gyülekezeti életbe jobban bevonni. 2006. február 18-án tíz fővel megalakítottuk a Szombathelyi Evangelikus Férfikört. Céljainkat, elveinket az alábbiakban határoztuk meg:

- a gyülekezeti élet megmozdítása a férfiak között
- a megye területén az erőtlenebb gyülekezetek látogatása a hitélet erősítése céljából
- saját gyülekezetünkben minden olyan munka, amit férfiak el tudnak látni
- a kör tagja lehet minden konfirmált evangelikus férfi
- jelmondat: „Mindenki hozzon magával még egy főt!”
- összejövetel: havonta
 - kirándulások szerve-

ünnepekről is megemlékezünk. Elnöki munkámat segítik a következő feladatfelelősök: korelnök-elnökhelyettes (Szente Mihály), pénztáros (Mozsár Gyula), kapcsolattartó más gyülekezetekkel (Sümei István), kirándulások szervezője (Boross Miklós), a gyülekezeten belüli más csoportokkal való kapcsolattartó (Hegedüs László gondnok), videó-sajtó felelős (Szabó Endre fényképész), áhítatok felelőse (Farkas Géza presbiter, diakóniai csoport).

A férfikör rendszeres feladatai közé tartoznak a következők:

- külföldi segélyszállítmányok kamionról való lerakása
- régi lelkészek-tanítók síremlékének gondozása
- idősek segítése, önkéntes diakóniai tevékenység
- helyi, megyei vagy országos evangelikus alkalmakon sátor szállítása, építése

- koszorúzás ünnepeken,
- ételosztás diakóniai és jótékonyági események

zés (családtagokkal)

- éves munkaterv elkészítése
- tisztségviselők megválasztása

Minden alkalom áhítattal vagy teológiai tartalmú rövid előadással kezdődik. Az ülések gyakran kis agapéval és záróénekekkel fejeződnek be, de a tagok születésnapjáról, névnapjáról és egyéb jeles

napokon.

Istennek legyen hála, hogy létszámunk mára meghaladta a harminc főt. Az elmúlt időszakban harmincegy

gyülekezeti látogatást szerveztünk egyházmegyénk különböző pontjaira, sőt megyénk határát átlépve eljutottunk Székesfe-

A férfikör minden évben Balatongyörökre utazik egy, a különböző szakmákhoz értő munkatársi körrel, amely a KIE Sóvárban hasznos felújítási munkákat lát el.

hérvárra, Győrbe, Veszprémbe és Zalaegerszegre is.

Egyre növekvő közösségünk szinte minden országos vagy kerületi egyházi rendezvényen képviselteti magát, a szervezésben is tevékenyen részt vesz. Fontosnak tartjuk a gyülekezetünk fenntar-

tásában vagy területén működő intézményekben a formálisan – jelenléti ívvel,

szerződésben rögzítve – végzett önkéntes munkát. Például az iskola felújításában, karbantartásában, a Szombathelyi Evangélikus Diakóniai Központ parkjának rendezésében, vagy a Pornóapátiban elhelyezkedő ingatlan karbantartásában.

A férfikör minden évben Balatongyörökre utazik egy, a különböző szakmákhoz értő munkatársi körrel, amely a KIE Sóvárban hasznos felújítási munkákat lát el. Szép példája ez annak, hogy miként támogathatja az apák és nagyapák korosztálya a gyermekeket és unokákat, akik Szombathelyről nyaranta hosszú évek óta táboroznak a Sóvárban. Közösségünk nem titkolt szándéka, hogy az evangélikus gyülekezetek látogatásakor a mi példánk alapján vendéglátóinkat is

arra biztassuk, hogy kezdjenek el férfimissziós munkát saját gyülekezetükben. Így jött létre Vas megyében

Sárváron, Kőszegen egy-egy csoport, és éppen most van folyamatban a répcelaki férfikör megalakulása is.

A szombathelyi férfikör életében a legnagyobb esemény 2011-ben volt, amikor az Országos Férfikör IV. találkozójának adhattunk ott-hont városunkban. A férfikör megalakulása inspirálta gyülekezetünk hölgy tagjait is, és nagy örömmünkre 2012. év végén újjáalakult gyülekezetünkben a nagy történeti hagyományokkal bíró Nőegylet. A szokásos év végi, immáron közös szeretetvendégségünkön több mint nyolcvan fő volt jelen.

• TÓTH SÁNDOR
elnök

Egy hálózati kulcsszereplő portréja 7.

Barnabás, a követ

„Némelyek, akik Júdeából jöttek le, így tanították a testvéreket: »Ha nem metélkedtek körül a mózesi szokások szerint, nem üdvözülhettek.« Mivel pedig Pálnak és Barnabásnak nem kis viszálya és vitája támadt velük, úgy rendelkeztek, hogy ebben a vitás ügyben Pál, Barnabás és néhányan mások is menjenek fel az apostolokhoz és a vénekhez Jeruzsálembe.”

(ApCsel 15,1-2)

Miután Barnabás és Pál visszatértek Antióchiába és ott folytatták a munkálkodásukat, egy nem ritka probléma ütötte fel a fejét. Bizonyos Júdeából érkezett tanítók azt hirdették, hogy a pogányokból – azaz a nem zsidókból – lett keresztyéneknek is be kell tartaniuk a mózesi törvényeket ahhoz, hogy üdvözülhessenek. Az egyre növekvő mozgalomban, a gyorsan terjeszkedő hálózatban az egyes közösségek eltérő hagyományokat követtek. A mai hálózatokban is az egyes csomópontokban különböző kultúrák és értékrendek alakulhatnak ki. Működőképsek lehetnek-e az ilyen hálózatok? Vagy mindenáron törekedni kell egy egységes kultúrára és közös értékrendszerre? Rákényszerítheti-e az egyik közösség a hagyományait a többire, vagy valamilyen kompromisszumos megoldásra kell törekedni?

Krisztus után 49-50 táján ilyen sorsdöntő kérdések foglalkoztatták a közösségek vezetőit. Látszólag nem túl lényeges kérdések körüli viták veszélybe sodor-

ták a fiatal – alig húszéves – keresztyén-ség egységességét. Az antiókhiai közösség ekkor már a pogánymisszió központja volt, ugyanakkor elismerték, hogy az új hit alapító atyái Júdeából, elsősorban Jeruzsá-lemből irányították a hálózatot. Barna-básék mindenképpen el akarták kerülni a szakadást, de közben úgy látták, hogy a zsidó hagyományok betartásával tévútra vezetnék a más kultúrából keresztyénné lett embereket és közösségeket. Az antiókhiaiak ezért követeket küldtek Je-ruzsálembe az apostolokhoz. Érdekes megfigyelni, hogy Jeruzsálemben újra Bar-nabásé a vezető szerep, neki volt olyan te-kintélye, amelyet a különböző szintű vezetőik és az eltérő irányzatok képviselői egyaránt elfogadtak.

Hosszas tárgyalások után sikerült egy-ségre jutni a vitás kérdésekben. Az aposto-lok meghatározták, hogy **melyek az abszolút értékek, ezekhez minden kö-zösségnek igazodnia kellett, a többi kérdésben szabadságot adtak a helyi gyülekezeteknek.** Barnabást és társait né-hány jeruzsálemi küldött kíséretében bo-csátották útjukra Antióchiába és egy levelet küldtek velük, mely így kezdődik: „Mivel meghallottuk, hogy közülünk egye-sek megzavartak titeket, és szavaikkal fel-dúlták lelketeket – pedig mi nem adtunk nekik megbízatást –, egymás között egye-tértésre jutva jónak láttuk, hogy férfiakat válasszunk és küldjünk hozzátok a mi szeretett Barnabásunkkal és Pálunkkal, olyan emberekkel, akik életüket tették kockára a mi Urunk Jézus Krisztus nevé-ért.” (ApCsel 15,24-26)

Barnabás tehát hiteles követnek bizo-nyult, mert az életét is kockára tette azért, hogy a Krisztusról szóló örömhír ott is ter-

jedhessen, ahol azt a kulturális falak addig nem tették lehetővé.

Egyszer azonban Barnabás is meggyő-ződése ellenére cselekedett: „Amikor pedig Kéfás Antióchiába jött, nyíltan szem-beszálltam vele, mivel okot adott arra, hogy megfeddjem. Mielőtt ugyanis odajöttek néhányan Jakabtól, együtt evett a pogá-nyokkal. Amikor pedig azok megérkeztek, visszahúzódtam és elkülönültem, mert félt a zsidó származású testvéreiktől. Képmutató módon viselkedtem vele együtt a többi zsidó is, úgyhogy képmutatásukba még Barnabás is belesodródott.” (Gal 2,11-13)

Megdöbbenő, hogy milyen ereje van a csoportnyomásnak. Az életét többszörösen kockázató Kéfás – azaz Péter apostol – és a számtalan nemes tulajdon-sággal felvértezett Barnabás képmutatásba sodródott. Akik nem féltek a viszontagsá-goktól, betegségektől, az életükre törő el-lenségektől, az igazság mindenáron való képviselőitől következmenyeitől, most féltek és képmutató magatartást tanúsí-tottak. Kitél féltek? Paradox módon azok-tól, akik a legközelebb álltak hozzájuk származásban, és akikkel ugyanazt a hitet vallották. Ma is számtalanszor lehetünk ennek a romboló jelenségnek a tanúi: Pál nagyon határozottan fellépett a képmuta-tás ellen és még apostoltársait is szigorúan megintette. Időnként szükség van arra, hogy ha az egyik vezető – közösségének nyomásgyakorlása következtében – tévútra keveredett, akkor a másik határozott fi-gyelmeztetéssel kivezesse onnan.

• TOMKA JÁNOS

Forrás: Tomka János és Bögel György: Veze-tés egykor és most – A Biblia és a me-nedzsmet, Nemzeti Tankönyvkiadó, 2011

Az itt bemutatott kódexillusztráció a középkori művészetszemlélet gyümölcse és akár egyben szimbóluma is. Ennek elvét I. Gergely pápa fogalmazza meg, nyugvópontra juttatva a korai keresztyénség ábrázolásellenessége, az antik „bálványimádás” elítélése és a keresztyén képzőművészet

„**En vagyok az az élő kenyér, amely a mennyből szállt le: ha valaki eszik ebből a kenyérből, élni fog örökké, mert az a kenyér, amelyet én adok oda a világ életéért, az az én testem**” (Jn 6,51).

Az Atya és Fiú kapcsolatát is megközelíthetjük a láthatatlan-látható fogalompar-

mára is. Benne testesül meg Isten a teremtésben. Ahogyan Jézus maga is fogalmaz: „Aki engem lát, látja az Atyát.” (Jn 14,9) A teremtés pedig visszatükrözi őt: „Mert ami megismerhető az Istenből, az nyilvánvaló előttük, mivel Isten nyilvánvalóvá tette számukra. Ami ugyanis nem látható belőle: az ő örök hatalma és istensége,

Kenyértészta, anyaméh

közötti ellentmondást. Eszerint a művészi ábrázolás segédeszköz, amely alkalmas arra, hogy az írástudatlanok okulására szolgáljon. A szó számukra is testet ölthet a képben. A műalkotás rendeltetésére vonatkozó elvek létrehozták az illusztrált könyv sajátos típusát, az úgynevezett Biblia pauperumot. Az itt látható Teremtő Isten-ábrázolás is ennek egy speciális kódextípusában, az egyik legkorábbi Bible Moralisée-ben található (Codex 1179. sz. fol. 1v, 1215/1230; Bécs, Österreichische Nationalbibliothek).

A festményt szemlélve a címben szereplő két fogalom kristályosodott ki bennem. Isten olyan mozdulattal tartja a teremtésben lévő világot, ahogyan a várandós nők támasztják domborodó hasukat. Az előálló rend eszközeként a körző a teremtés legközepébe hatol, hogy előhozza azt, amit Isten az amorfból belerajtott. A láthatatlanságból kialakul a látható.

Ennek a rendnek kezdetektől részét képezi Krisztus értünk való engesztelő áldozata: „ő szabadított meg minket, és ő hívott el szent hívással, nem a mi cselekedeteink alapján, hanem saját végzése és kegyelme szerint, amelyet még az idők kezdete előtt Krisztus Jézusban adott nekünk” (2Tim 1,9).

Áldozatának egyik szimbóluma a kenyér. Képünkön a formálódó anyag olyan, mint az éppen gyúrás alatt lévő tészta. Jézus ezt mondja ezzel kapcsolatban:

Ahogyan ezt Pál apostol a zsidókhoz írt levelében is megfogalmazza: „ezekben a végső időkben a Fiú által szólt hozzánk, akit örökösévé tett mindennek, aki által a világot teremtette. Ő Isten dicsőségének a kisugárzása és lényének képmása, aki hatalmas szavával hordozza a mindenséget, aki miután minket bűneinktől megtisztított, a mennyi Felség jobbjára ült.” (Zsid 1,2–3) „Hit által értjük meg, hogy a világokat Isten szava alkotta, úgyhogy a nem láthatókból állt elő a látható.” (Zsid 11,3)

Az Atya olyan, mint a tervezőmérnök, a Fiú, mint az építőmester. „Nekünk mégis egyetlen Istenünk az Atya, akitől van a mindenség, mi is őerte, és egyetlen Urunk a Jézus Krisztus, aki által van a mindenség, mi is őáltala.” (1Kor 8,6) Ezért Krisztusra nézve, általa válik ábrázolhatóvá a teremtés aktusa a Bibliát illusztráló ismeretlen művész szá-

az a világ teremtésétől fogva alkotásainak értelmes vizsgálata révén meglátható” (Róm 1,19–20).

• DELI ESZTER KINGA
A szerző képzőművész

Magyarné Tegez Mónikával Szeverényi János beszélgetett

Magyar család és magyar gyülekezet Luxemburgban

Luxemburg mellett egy kis településen éltek. Férjed, Magyar István itt vállalt munkát a luxemburgi EU-központban. Mikor jöttetek ide, milyen céllal?

Hét évvel ezelőtt. Otthon adósságspirálba kerültünk. Úgy tűnt, hogy nem nagyon van más megoldás.

A gyerekek mennyi idősek?

A lányunk tízéves, a kisfiunk pedig első, most volt hét éves.

Kiderült számomra, hogy többféle nyelvet tanulnak.

Az óvodában a luxemburgi nyelvet tanulták meg. Az általános iskolában az oktatás németül folyik. Másodikos koruktól kezdenek el franciául is tanulni.

Hogy érzitek itt magatokat, tervezték-e, hogy hazajöttök valamikor Magyarországra?

Nagyon jól érezzük magunkat, de úgy gondoljuk, hogy valamikor vissza fogunk menni azért, hogy a gyerekek Magyarországhoz kötődjenek. Ebben egyetértünk a férjemmel, hogy tizennégy éves kor

körül húzható meg az a határ, amíg haza lehet vinni úgy a gyerekeket, hogy még jönnek velünk. Mind a ketten a Debreceni Református Kollégiumba jártunk, így átél-tük, hogy az ember nyolcadikos kora után baráti kört vált és kiszakad az addigi környezetéből. Ezzel kapcsolatban jó élményeink vannak. De ezt a gyerekek előtt nem szoktuk mondani, hogy ne legyen ide-iglenes érzés számukra a mostani életük.

Ez egy szép, rendezett, kiszámított ország. Sok pozitívumot ad nektek. Van-e valami, ami hiányzik neked ebből az életből?

A családom biztonságos közegben van, itthon tudok lenni gyerekeinkkel. Főként azt érzem, hogy ez így jó. De azért a családtagok, a rokonok, a barátok hiányoznak. Vannak olyanok, akikkel évente egyszer tudunk találkozni, vagy még ritkábban. Az szívszorító, hogy a gyerekeimet az otthoni rokonok nem ismerik igazán. Még akkor sem, ha évente találkozunk velük.

A férjed, István gyakorló hívő evangélikus és te református vagy. Ma

délután egy katolikus templomban vettünk részt protestáns istentiszteleten. Meghívásokatra szolgáltam ebben a közösségben. Kik voltak az ott jelenlévő családok? Hogyan találkoztatok velük?

Vannak közöttük EU-dolgozók, a férjem munkatársai, egyikükkel például egy néptánc-foglalkozás kapcsán találkoztunk, ahová a gyerekeink jártak. Teljesen változó, hogy ki hogyan csöppent bele a közösségbe.

Mi ezzel a közösséggel a célotok? Láthatóan sok munkátok van benne. Mi motivál ebben benneteket?

Nem valamiféle célt kitűzve csináljuk ezt. Mi is belesöppentünk. Amikor hét évvel ezelőtt kijöttünk, akkor néhány hónappal korábban alakult ez a protestáns magyar gyülekezet. Brüsszelből járt át a lelkész, hivatottak voltak alkalommal. Aztán volt egy átmeneti időszak, amikor a lelkész ezt már nem tudta vállalni. Hogy valamennyire mégiscsak összetartsuk a közösséget, néhányan vállalták, hogy igehirdetéseket olvasnak föl. Ebből a mélypontból jött ki a gyülekezet azáltal, hogy elkezdtünk

lelkészeket meghívni. Saját zsebből, összegyűjtött perselypénzből finanszírozva. Talán a célunk az volt, hogy a mi saját gyerekeink az anyanyelvükön hallhassanak Isten ígéről. Én ezt megcsinálhattam volna otthon is a gyerekeimmel, hiszen hitoktató vagyok, de egészen más, ha ezt több gyerek között hallják. A közösséget kár lett volna elengedni azzal, hogy nincs lelkész. Ahhoz ez túl értékes volt, és elég sok ember verődött össze, hogy azt mondjuk, ennyi volt. Bízunk abban, hogy a felolvasások valamennyire összetartják az embereket.

Tárgyaltok református, evangélikus egyházvezetőkkel, brüsszeli lelkészszel. Gyakorlatilag gyülekezetet építetek, ti, akik nem vagytok lelkészek. Most hogy látod a közösség helyzetét?

Épül, gyarapodik a gyülekezet. Nem csak mi vesszük ki a részünket a szervezésből. Mindenki úgy vesz részt benne, ahogyan tud.

A református egyház talált egy lelkipásztort, aki havonta el tud hozzánk jönni Magyarországról. Részben a református egyház fedezi az útiköltségét, részben mi.

Az előző két évben havonta, olykor gyakrabban volt istentisztelet, de mindig valaki más jött. Mindig új embert ismertünk meg, meghallgattuk, aztán ő hazament, és többet nem találkoztunk vele. Ettől a változástól sokat várunk, hogy lesz egy lelkész, aki kicsit jobban össze tudja tartani a gyülekezetet. Talán a szervezési feladatokba is jobban bele tud folyni, talán szombaton is itt tud lenni, és ha valakinek valami lelki gondja van, meg tudja találni őt.

Hozzám az alsó tagozatos korosztály jár gyerek-bibliaórára, de vannak nagyobbak is. Fontos, hogy a konfirmáció kérdése megoldódjon, és ifjúsági órára is szükség lenne.

Otthon igyekeztek a gyerekeknek mindent megadni testileg, lelkileg, szellemileg. Most a vacsora után miért tűntél el egy időre a gyerekekkel? Ilyenkor mi történik?

Nagyon fontos szerepe van nálunk a „bújásnak”. Ennek a családi szakzsargonja az „anya-bújás”. Ezzel kezdődik és fejeződik be a nap. Este, lefekvés előtt van egy hosszabb „anya-bújás”. Ilyenkor meg szoktam tőlük kérdezni, hogy mi volt a legjobb, ami aznap történt velük. Időnként azt is megkérdem, hogy volt-e valami rossz, el akarják-e mondani. De alapvetően nem ezt akarjuk felidézni, hanem hogy mi volt jó aznap. Azután szoktunk imádkozni. Azt gondolom, hogy kell ez a testi kontaktus is. Nem tudom, hogy emiatt-e, de nyugodtak, kiegyensúlyozottak.

Régebben igyekeztem megoldani közöttük a konfliktusokat, most kicsit visszahúzódom és figyelem őket, hogy hogyan oldják meg, illetve bátorítom őket, hogy fogalmazzák meg, mondják ki, mi a bántó számukra. Így megtanulják felvállalni és kimondani az érzéseiket.

Mennyire félted a gyerekeidet?

Ez a kis vidéki iskola egy bura, nem ez az általános. Az értékrend is más itt. Például a gyerekek mindenkinek köszönnek, az idegeneknek is. De nem gondolom, hogy ha innen kikerülnek, akkor nem tudják megállni a helyüket.

Van-e valaki, akivel rendszeresen tudsz beszélgetni?

Van egy nagyon jó barátnőm, akivel a hitoktatóképzőben találtunk egymásra, lassan húsz éve. Budapesten él, skype-on szoktunk beszélgetni. Ezek építő, jó beszélgetések. Azt mondta egy pszichológus, hogy egy jó baráti beszélgetés felér egy terápiával. Vele tényleg ezt érzem.

Köszönöm a beszélgetést, kívánom, hogy Isten áldja meg ezt a kedves családot, legyen meg az Ő akarata a ti életetekben!

A Lélekhangoló című evangélikus műsorban elhangzott interjú szerkesztett változata.

Adventi istentisztelet

Kivonat az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület (EBBE) 2013. őszi hírleveléből

Kedves Testvérünk az Úr Jézus Krisztusban!

A tanév és a naptári év elején az EBBE meg szokta keresni őszi, illetve tavaszi programjaival mindazokat, akik az egyesület indulásakor (2002-ben) vagy azóta jelezték kötődésüket az EBBE-hez. Magáról az egyesületről az elmúlt években nem szoltunk, inkább csak programjainkról. 2006-ban sikerült bejegyeztetni az EBBE-t, tehát hét éve az egyesület jogi helyzete rendezett. Gazdálkodásunk stabil, tartalékaink nincsenek, de úgy gondoljuk, nem is kell, hogy legyenek. Jó egyik évről a másikra élni, mert így tapasztaljuk meg igazán, hogy Urunk gondoskodik rólunk. A budaörsi gyülekezet alapítványának és egyesületének könyvelője és a gyülekezet számvéviszéki elnöke végzi a könyvelést és az adminisztrációt. Személyemet kérték fel az elnöki teendők ellátására. A vezetőség szervezi a programokat és segít a kiadványok megjelentetésében. Az EBBE leginkább szembetűnő szolgálata a havonkénti előadások szervezése, melyek mindig valamilyen sorozat részei. Így van őszi és tavaszi sorozatunk. Voltak teológiai (tudományos) jellegűek, egyháztörténetiek, evangelizációk, tanításra figyelők, hitvédelmiak stb. Az EBBE honlapján ezek meg is hallgathatók, és képeket is lehet nézni az előadókról, alkalmakról.

Továbbra is van az egyesületnek egy kevésbé látványos szolgálata, ez pedig az órállói szolgálat. Ez volt az, amit annak idején, több mint tíz évvel ezelőtt néhány testvérünkre Isten rálhelyezett. Az előadássorozatokat sokszor ennek jegyében szervezzük, a témákat az órállói szolgálat szempontjai alapján választjuk ki. Sok tagunkról tudjuk, hogy fórumokon, előadásokban, hozzászólásaikban órállói szolgálatot végeznek. Az egyesület tagjainak írásos megnyilvánulásaiban is megjelenik az órállói szolgálat. Egyházunk, más felekezetek egyházaihoz hasonlóan, ki van téve a Sátán belső bomlasztó munkájának. Ez pedig leginkább Isten igéjének relativizálásában, a teológiai és etikai kompromisszumok „kötögetésében” csúcsosodik ki.

Szöbeli és írásbeli megkereséseket kap az egyesület, ennek következtében tagjai lelkipogozói és közösségépítő szolgálatot végeznek levelezés, látogatás, személyes találkozás formájában. Egy gyülekezetben segítettünk házi csoportot alakítani, alkalmakra témákat, és azokhoz irodalmat ajánlani. A csoport utógondozása harmadik éve tart, ez a szolgálat ma is rendszeres.

Időnként megjelennek kiadványaink, könyveink is. Az EBBE lelki és gyakorlati támogatást nyújt egyes missziói szolgálatokhoz. Például egyházunk Missziói Központjának, a Rádiómisszióknak, a Híd magazinnak, valamint a Felvidéki Magyar Evangélikus Missziói Központnak (székhelye: Sajógömör, Szlovákia).

Az EBBE nemcsak egy szervezet, hanem egy lelki közösség is. Alkalmainkon és a vezetőség találkozóin is gyakoroljuk az imaközösséget, melyen keresztül Isten áldásait számtalanszor megtapasztaltuk.

Testvérünk életére és szolgálatára Isten áldását kérjük és kívánjuk! Erős vár a mi Istenünk!

Az EBBE vezetősége nevében:

Dr. Garádi Péter
elnök

Budapest, 2013. szeptember 3.

„Boldog az az ember, akinek Te vagy ereje, aki a Te utadra gondol.” (Zsolt 84,6)

Kedves Péter!

Hálásan és örömmel köszönöm a Hírlevelet. Nagyon jónak találom, hogy ilyenre sor került. Bizonyos vagyok az alkalmi folytatásban is. Örülök, hogy a kapott Hírlevélnek az Úr Jézustól ihletett, derűs az alaphangja.

A legöregebb EBBE-tagok közé tartozom, relatív és abszolút tekintetben egyaránt. (Az írásom külalakja is tanúskodik erről.) Ez számomra azt a realitást jelenti, hogy „életterem” egyre szűkül. Minden ellenkezés nélkül – inkább hálásan, hogy az Úr még éltet – elfogadom, hogy bottal is egyre nehezebb a közlekedés, és egyre jobban romlik a hallás. Ezért egy-két éve nem tudok

már személyesen részt venni az EBBE összejövetelein, pedig a közös imádkozás miatt – elsősorban emiatt – nagyon hiányzik ez. Ebbe láthatatlanul itthon kapcsolódok bele. Az EBBE kiadványait eddig mindig megkaptam, és nagyon örülnék, ha ezután is megkaphatnám. Ez részbeni kárpótlást jelent számomra a személyes részvétel elmaradásáért.

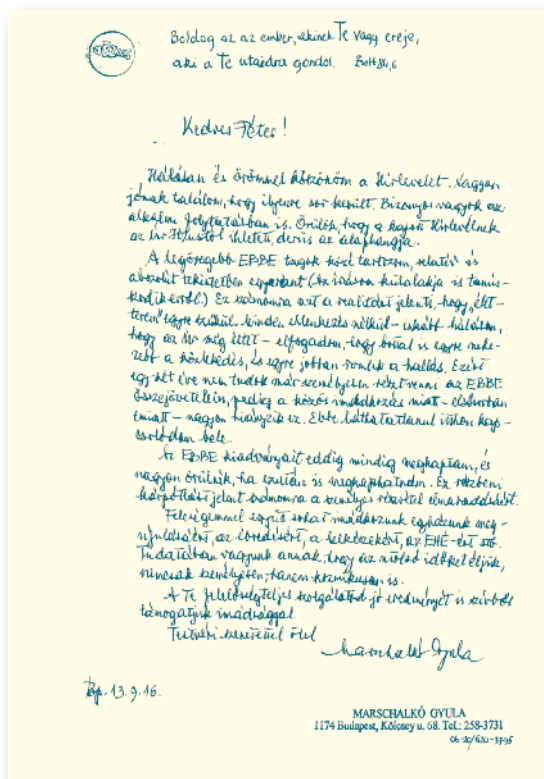
Feleségemmel együtt sokat imádkozunk egyházunk megújulásáért, az ébredésért, a lelkesekért, az EHE-ért stb. Tudatában vagyunk annak, hogy az utolsó időköt éljük, nemcsak személyesen, hanem kozmikusán is.

A Te felelősségteljes szolgálatod jó eredményét is szívből támogatjuk imádsággal.

Testvéri szeretettel ölel:

Marschalkó Gyula

Budapest, 2013. szeptember 16.

Levélváltás a Híd magazin 2013. III. számában közölt *Így szoktuk félreérteni a Bibliát* sorozat Aki Jézust befogadta – a szívébe? című cikkéről.

Kedves András testvérem!

Úgy érzem, jót akarsz írni, csak egy kis félreértést hordoz a Híd magazinba írt cikked, és félrevihet néhány jó-akarátú embert.

Nem a „fogadd be szívedbe” kifejezés ellen kell harcolni, hanem megerősíteni annak helyes értelmét és inteni helytelen alkalmazása ellen.

Sok jó evangélista hívott így az Úrhoz: „Fogadd szívedbe Jézust” (ld. az áldott szolgálatú és életű Wilhelm Busch: Jézus, a mi sorsunk című könyvében a 10. oldal elejét). A Biblia, az Úr szava is mond ilyeneket:

Péld 23,26: „Adjad, fiam, a te szívedet nékem!”

ApCsel 8,37: „Ha teljes szívből hiszel, meg lehet.”

ApCsel 16,14: „Ennek az Úr megnyitotta szívét...”

Róm 2,5: „meg nem tért szíved szerint gyűjtesz magadnak...”

Róm 5,5: „Istennek szerelme kitöltetett szívünkbe a Szentlélek által...”

Róm 10,9–10: „szívedben hiszed, hogy Isten föltámasztotta őt a halálból...”; „mert szívvel hiszünk”

Gal 4,6: „Kibocsátotta az Isten az ő Fiának lelkét a szívetekbe, aki ezt kiáltja: Abbá...”

Ef 3,17: „hogy lakozzék a Krisztus a hit által a ti szívetekben”

Zsid 3,15: „meg ne keményítsétek a szíveteket...”

2Pt 1,19: „hajnalcsillag kel föl a szívetekben...”

A kérdést így magyarázhatjuk: szól az ige az értelmünkhöz és a szívünkhöz is. Amikor a szívünkhöz szól, olyan örömet, személyességet, bizonyosságot jelent, hogy tudom: hozzám szól az Úr. És erre válaszolni lehet. De a válaszban benne van az is, amit megértettem felőle. Ezért a válaszmom odaszánás is kell, hogy legyen, hogy Őt szeretném követni egy életen át. A szív nagy öröme elmúlhat (és újra kapok majd örömet), de a döntésem és az Úr elfogadó válasza megmarad, mert Ő még sokkal komolyabban veszi ezt a döntést, mint én magam. Ebben van a reménységünk, hogy maradó lesz az odaszánás. És a szív élménye (ami nélkül nem térnek meg – azaz, hogy itt az Úr és hozzám szól, engem hív, nekem kínál bűnbocsánatot, a szeretetét, vezetését) elmúlhat, de az értelem odaszánása megmarad. És az a szép és jó emlék is, hogy találkoztam az Úrral. Ez is megerősít a Mellette való megmaradásban.

Tehát: tanítsuk, hogy a szív döntése az érzelem pillanatán túl az értelem és akarat odaszánása is. Ez biztatást jelent a magát Krisztusnak átadó szívnek, életnek, embernek.

Testvéri szeretettel: Széll Bulcsú

Válasz Széll Bulcsúnak

Kedves Bulcsú,

köszönöm sorait, azt hiszem, szinte minden konklúziójával egyet is értek. A Jn 1,12-ben azonban nincs ott a szív szó, Jézust befogadni Jánosnál tehát valami más vagy több, mint amire a sok „szíves” bibliai szöveg alapján gondolnánk. Csak erre akartam rámutatni, a szűk szövegtörzsből kiindulva értelmezni János szavait, és csak azt kérdőjeleztem meg, hogy a ma elterjedt felfogás joggal hivatkozik-e erre az igére.

Amit továbbra is mesterségesnek tartok, az az értelem és a szív szétválasztása (pl. „szól az ige az értelmünkhöz és a szívünkhöz is”, „a szív élménye és az értelem odaszánása”). Valóban van, amit szét kell választani, de az szerintem nem a szív és az értelem, hanem az informáltság (tudunk dolgokat) és az átförmálódás (a szerint is élünk, amit tudunk, hiszünk, remélünk). A jelenség (nem feltétlenül élünk aszerint, amit tudunk) valóságos, de szerintem nem a szív-értelem dualizmussal kellene megragadni. Ez a szív, a száj és a kéz tágabb témaköre (tehát amit tudunk, amit mondunk és ahogy élünk), a Jn 1,12-ben pedig egyik sem szerepel, csak a „befogadás” értelmezésre váró gondolata.

A zsidóknak fogalmuk sem volt az agy funkciójáról, és a gondolkodást többnyire a szív funkciójának tekintették, illetve a szív elsődleges pszichológiai funkciójának a gondolkodást tekintették (az értelmet). Lássunk tehát néhány példát e számunkra furcsa, héberes kifejezésekre!

Mária az angyaltól hallottakat „a szívében forgatta”, azaz elgondolkodott rajta. Az eunuchnak „teljes szívvel” kellett hinnie, azaz kétség nélkül bíznia. Anániás „szívét betöltötte”, magyarul rávette a Sátán (a Vádoló), tehát Péter azt kérdezte tőle: „Mivel vett rá a Vádoló...?” Az üdvösséghez oly fontos „szívbeli hit” mint a „szájval vallás” előfeltétele nem az érzelmi töltet vagy a személyesség (az előbbi esetleges, az utóbbi nyilvánvaló feltétel), hanem hogy az ember azt mondja ki saját magáról, amit valójában gondol (enélkül ugyanis hiába mondja).

„Szívmegindító” gondolatait köszönve, testvéri üdvözléssel:

Dr. Szalai András

Ferenc pápa

Részletek Andrea Tornielli: *Ferenc pápa élete, eszméi, szavai* című könyvéből (Szent István Társulat, Budapest, 2013)

A mikor Bergoglio mellett vagy, az a benyomásod, hogy személyesen ismeri az Atya Istent – nyilatkozta Luis Palau egy interjúban. Ahogyan imádkozik, ahogyan az Úrral beszél, az olyan emberre vall, aki ismeri Jézus Krisztust, és lélekben bensőséges kapcsolatban van az Úrral.

*

A nép benne mindig a „közelí” Egyház arcát látta, azt, amely képes „átadni és megkönnyíteni” a hitet, amely képes reményt ébreszteni.

*

Amikor Jorge Bergoglio lett az érsek, egész Buenos Airesben hat barakkvárosi plébános volt, olyan pap, aki kiköltözött a rossz hírű negyedekbe és a barakkváros lakóit pasztorálta.

Most huszonnégyen vagyunk – mondja Facundo atya –, mert ő támogat minket, és velünk jön az utca közepére dolgozni. Szentmisét mutat be a prostituáltakért, látogatja az AIDS-betegeket, kapcsolatot tart az eltűntek családjával.

Bíborosi kinevezése után nem akarta megvenni a bíborosi ruhát, inkább elődje ruháját alakíttatta át. Avatása alkalmával Bergoglio érsek kérte honfitársait, akik el akarták kísérni Rómába, hogy ne tegyék, hanem ajánlják fel az útiköltséget inkább a szegények javára. (Ugyanezt fogja tenni pápává választása után is.)

*

„A bíborosság szolgálat és nem rang, amellyel dicsekedni kell. A hiúság, a tetszelgés annak a lelki világiasságnak a magatartása, amely a legrosszabb bűn az Egyházban. A karrierizmus, az előmenetel keresése teljesen ennek a lelki világiasságnak a tartozéka.”

„Nézzétek a pávát, milyen szép szeméből nézve! De ha teszel néhány lépést, és hátulról nézed, meglátod, milyen a valóság. Aki enged ennek az önmagára hivatkozó hiúságnak, igen nagy nyomorúságba süllyed.”

*

„Miközben folyt a szavazatszámolás, a háborúkra gondoltam. Ferenc a béke embere. Így született meg a szívemben a név: Assisi Ferenc. Számomra ő a szegénység embere,

a béke embere, a teremtetést szerető és őrző ember. Ő az az ember, aki ezt a békés lelket adja nekünk, ő, a szegény ember. Ő, mennyire szeretnék egy szegény, a szegényekért élő Egyházat!”

*

Megválasztásakor 19 órára várták a fehér vagy fekete füstöt. Néhány perccel 7 óra előtt egy sirály telepedett a kémény tetejére, és több mint egy fél órán át ott ült mozdulatlanul, amit a téren elhelyezett négy hatalmas képernyőn is látni lehetett.

*

Mielőtt kilépett az erkélyre, a tévé megmutatta Ferencet, amint fehér reverendában közeledett az ablakhoz. Nem öltötte magára a hermelinszegélyes bordó körgallért, sem a piros cipőt, melyek oda voltak készítve számára, a stólát sem vetette vállára. Nem akarta kicserélni szegényes vas mellkeresztjét, sem nagyon egyszerű gyűrűjét. Először imádságra szólította fel a jelenlévőket elődjéért. Majd következett az áldás, de előbb az új pápa kért áldást a néptől. Ez teljesen szokatlan kérés, hogy Isten népét tekinti főszereplőnek, és imádságukat kéri az új pásztorért.

*

A pápai szertartásmesterek is szekrénybe tették a csipkés karingeket, a felújított ferences egyszerűség szellemében, amely már akkor érezhetővé vált, amikor a pápa nem vette fel a hermelinszegélyes bordó körgallért.

Ferenc, amikor vacsora után köszöntötte testvéreit, a konklavé tagjait, végignézett rajtuk és ezt mondta: „Isten bocsássa meg nektek azt, amit műveltetek.”

*

A pápa maga szedte össze a holmiját megválasztása napján a Papi Házban és fizetett távozásakor. A megdöbben arcok láttán ezt mondta: „Éppen azért kell példát adnom, mert pápa vagyok.”

*

Amikor elhagyta az apostoli palotát, a pápát nagy fekete kocsi várta. De Ferenc nem szállt be: „Buszra ülök a bíborosokkal.” – mondta. Ugyanezt tette a következő nap délutánján is, amikor a Sixtus-kápolnába ment, hogy szentmisét koncelebráljon a bíborosokkal.

*

Egyik másik bíborosnak, amikor megcsókolta a gyűrűjét, gyűrűcsókkal válaszolt.

*

Ezt mondta önmagáról: „Az az igazság, hogy bűnös ember vagyok, akit Isten irgalmassága különös módon szeretett.” Arra a kérdésre, hogy hogyan határozna meg magát, ezt válaszolta: „Jorge Bergoglio, pap.”

*

Ferenc pápa arra emlékeztetett, hogy a középpont nem Péter utódja, hanem Krisztus. Krisztus az alapvető hivatkozási pont, az Egyház szíve. Nélküle sem Péter, sem az Egyház nem létezne, nem

volna értelme létezésüknek. Tehát nem a pápa a főszereplő.

*

„Képmutató volnék, ha azt mondanám, hogy bocsánatot kérek bűnökért és bántásokért, melyeket esetleg elkövethettem. Ma azokért a bűnökért és bántásokért kérek bocsánatot, amelyeket ténylegesen elkövettem.”

*

Pápaként közvetlen telefonvonalat tart fenn, hogy papjai, ha gondjuk van, a nap bármely órájában felhívhassák.

*

Az új pápa jól ismeri az evangéliumi csoportokat is, melyek egyre inkább terjednek Latin-Amerikában. Luis Palau, az evangéliumi keresztyének egyik világszintű vezetője beszélt a Bergoglióval való barátságáról. A buenos airesi pásztor, Juan Pablo megemlíti: „Tőlünk is kérte, hogy imádkozzunk érte.”

*

Luis Palau a pápa s az evangéliumi keresztyénség kapcsolatáról: „Úgy gondolom, olyan pápaság előtt állunk, amely enyhíteni fogja a feszültségeket. Ez nem azt jelenti, hogy mindenben egyet fogunk érteni. Ő a Római Egyház pápája, és vannak kérdések, melyekkel foglalkoznunk kell, melyekért imádkoznunk kell, választ kell keresnünk rájuk a Bibliában. A tanbeli különbségek megvannak, de amikor kölcsönösen nyitottak vagyunk, és hallgatjuk Isten szavát, ha azt

komolyan vesszük, a világosság megjön az Úrtól. A helyzet már nem olyan, mint ötven évvel ezelőtt. A feszültségek már inkább teológiai természetűek.”

*

Jézus üzenete az irgalmasság. A követelmények és tilalmak, amelyekkel szabályozni akarják az emberek életét, megfojtják a szabadságot, és tovább nehezítik az amúgy is nehéz mindennapokat. Készek az ítélkezésre, ahelyett, hogy elfogadók lennének. Ítélni tudnak, de lehajolni az emberi nyomorúsághoz nem. Az irgalmasság üzenete az új pápa íratlan enciklikájának szíve.

*

A pápaság programja: szolgálni alázattal, visszatérni a lényeghez, hogy közölje Isten irgalmasságának üzenetét, aki feláldozta magát a kereszten. Konkrétan szolgálni. Aztán kitárt karral őrizni, gyengéden átölelve az egész emberiséget, különösen a szegényeket, a kicsinyeket, a gyengéket.

*

Az imádság után Ferenc találkozik a személyezettel, a jelen lévő bíborosokkal és a domonkos gyóntatókkal. „Misericordia, misericordia, misericordia...” – köszönti egyenként a gyóntatókat, majd hozzáteszi: „Ti gyóntatók vagytok, ezért legyetek irgalmasok a lelkek iránt. Erre van szükségük.”

*

„Hiszek Isten befogadó türelmében, mely jóságos, mint egy nyári éjszaka.”

A gyülekezet szinte szétfeszítette az ősi falakat

Cseri Kálmán a Deák téri színházon

Ajándék volt ez a nap

Országos evangelizáció – 2013. október 12.

Evangelikus cigányközösségek közös tanúságtétele

Weltler Sándor a kegyelem Luther szerinti értelmezéséről szólt

Fabiny Tamás püspökök is a kegyelem ígését hirdette

Széll Bulcsú kispesti lelkész előadása

Háromkirályok (We Three Kings of Orient are)

John H. Hopkins, Jr.
fordította: D. Kiss Ildikó

John H. Hopkins, Jr.

1. Mész-sze tá - vol fel-tűnt a jel, Tud-tuk jól, kö - vet - nünk kell.

Há - rom - ki - rá - lyok nap - ke - let - ről Kin - cse - ink hoz - tuk el.

Refr.: Fé - nyes, é - gi lá - to - más, É - ji csil - lag, oly cso - dás,

Ve - ze - tett min - ket lát - ni Té - ged, Te vagy re - mé - nyünk, sen - ki más.

2. Betlehemben megszületett, hogy
Minden nép királya legyél.
Aranyam fénye koronád éke,
Íme, ezt hoztam én.

Refr.

3. Tömjén az, mit adhatok,
Istenünknek hódolatot.
Zengjen a hála, emberek álma
Vagy Tè, ó, legnagyobb.

Refr.

4. Mírhám baljós illata
Szenvedéscsod fuvallata.
Keserű bánat, fájdalom árad,
Vár a Golgota.

Refr.

5. Halleluja, glória
Néked zengjen, Emberfia!
Király és Isten, s áldozat egyben,
Ég és föld ura.

Refr.

Rejtvény

Egy kis kutatásra biztatjuk az olvasót. Írja be a vízszintes sorokba a keresztyénség első századaiban már megjelenő tévtanítások megnevezését! Helyes megfejtés esetén a zöld színű függőleges sorban megjelenik az egyetlen igazság, a keresztyénség egyetlen alapja.

1. tévtan, mely szerint Krisztus csak látszólag öltött testet
2. különböző vallások keveredése
3. egyedül az Atyát tartja Istennek, Jézus istenségét tagadja
4. Arius tanításával szemben Krisztus isteni mivoltát hangsúlyozta és valóságos emberségét tagadta
5. Mani, perzsa vallásalapító óperzsa és keresztyén elemekből álló dualisztikus tanítása
6. babonás vallásos irányzat
7. Arius tanítása, mely szerint Jézus nem örökkévaló, az Atya teremtette első teremtményként
8. a korai keresztyénség keleti vallási és görög filozófiai elemekkel keveredett misztikus vallásfilozófiai áramlata

A helyes megfejtéseket a szerkesztőség címére várjuk:
Evangélikus Missziói Központ, 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38–40.

Az előző számban megjelent rejtvény helyes megfejtése:

A Lélek ajándékai: (1Kor 12) prófétálás, gyógyítás, nyelveken szólás, a nyelveken szólás magyarázata, a lelkek megkülönböztetése, isteni erők munkája, bölcsesség, hit, ismeret

A Lélek gyümölcsei: (Gal 5,22–23) szeretet, öröm, békesség, türelem, szívfesség, jóság, hűség, szelídség, önmegtartóztatás

A különbség a kettő között: a Lélek gyümölcsei minden keresztyéntől elvárhatók, a Lélek ajándékait pedig az Úr adja, akinek akarja, az ajándékok megélése nem a hit bizonyítéka.

• A. L.

Imádkozzunk!

„Hogy Ő töltse be szívünket egészen önmagával.” (Ordass Lajos)

Dicsérjük és magasztaljuk Istent, mert:

- Ő nem hagy bennünket bizonytalanságban: „aki kér, mind kap, aki keres, talál, és a zörgetőnek megnyitattik” (Mt 7,8);
- mert Hozzá mindig bizalommal mehetünk: „aki énhozzám jön, azt én nem küldöm el” (Jn 6,37);
- mert Ő nagyobb a mi szívünkénél, nem fárad bele abba, hogy újra és újra megbocsásson!

Valljuk meg:

- mi fáradunk bele abba, hogy újra és újra bocsánatot kérjünk Tőle;
- olyan könnyen elbizonytalanítanak „érdekes” tanítások, kételkedő gondolatok Krisztus követésétől;
- Isten ajándékait könnyedén elfogadjuk, de magunk válogatjuk ki, hogy az igéből mit veszünk komolyan, minek engedelmességek!

Adjunk hálát, mert:

- Isten ma is vezet bennünket Szentlelke által, ma is hallhatjuk szavát;
- van lehetőségünk Istennel személyes kapcsolatba kerülni;
- Istennek áldott eszközei hirdetik az Igazságot szerte a világon!

Könyörögjünk:

- azért, hogy nyitott szívvel, „szelíden fogadjuk a belénk oltott igét” (Jak 1,21);
- a Szentírás Szövetség és az Apológia Alapítvány szolgálatáért és munkatársaiért;
- mindazokért, akiket ma Krisztusért üldöznek!

• A. L.

Élő víz füzetek sorozat – két új kötet

Nagyobb a szívünkénél

– igehirdetések
Evangelikus Missziói Központ –
MEE missziói bizottság, 2013
A sorozat 6. része Szeverényi
János evangélikus lelkész igehir-
detéseit tartalmazza.

Istenkeresők és kételkedők kátéja

Evangelikus Missziói Központ –
Evangelikus Belmissziói Baráti
Egyesület, 2013
Gyakran feltett kérdésekre vá-
laszol Ribár János evangélikus
lelkész.

A könyvek megrendelhetők az Evangelikus Missziói Központnál:
1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38-40. | Tel./fax: 06 1 400 30 57
e-mail: evmis@lutheran.hu

A missziói lelkész szolgálata és egyéb események

Augusztus

- Előadás a misszióról a Balaton-NET-en
- Megbeszélés Solarik Vilmos felvidéki evangélikus lelkésszel
- Egymás elhordozása – előadás a Szehle Gábor Evangélikus Gimnázium tanári csendesnapján, Cinkotán
- Az egyház küldetése – előadás Száron, orvoskonferencián

Szeptember

- A jelenések könyve aktualitása – EBBE-sorozat (Dr. Dér Katalin)
- Dániel sem evett meg mindent – előadás Tésen, missziói napon
- Missziói stratégia – előadás lelkészértekezleten, Balatonszárszón
- Interjú a Kontakt Rádióban
- Misszió egyházunkban, gyülekezetünkben lelkészi szemmel a népszámlálás tükrében, hangsúlyok a megújuláshoz vezető úton – előadás a Hajdú-szabolcsi Evangélikus Egyházmegye presbiteri konferenciáján, Nyírteleken
- Igehirdetések és előadás a miskolci metodista gyülekezetben
- Evangelizáció a felvidéki Hosszúszón
- Útitársak bibliaóra az Országos Irodában

Október

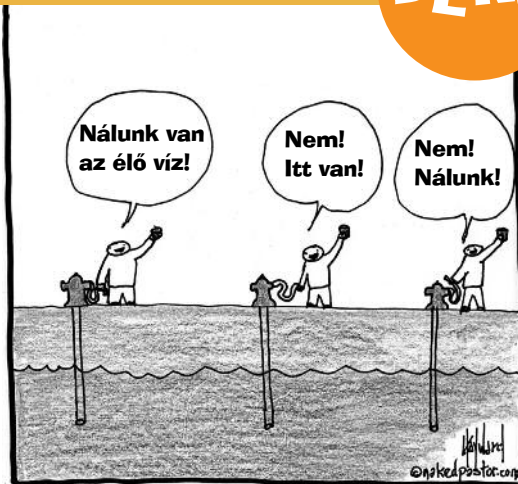
- Országos evangelizáció a Deák téri templomban
- Ez az a nap! – rendezvény a Papp László Budapest Sportarénában (Matt Redman és Martin Smith)
- Igehirdetés a balatonszemesi baptista gyülekezetben reformációs emléknapon
- Ifjúsági találkozó Kelenföldön
- Igehirdetések Szarvason, gyógyító konferencián
- A sáfárság – előadás a budahegyvidéki gyülekezet házi bibliaóráján
- Megbeszélés a Zsidók Jézusért szervezet hazai és európai vezetőivel

Előzetes a 2014. év országos missziói eseményeiből

- március 18-19. missziói konzultáció, Piliscsaba
- május 31. egyházkerületek missziói napja
- június 23-27. ökumenikus missziói lelkészkonferencia, Révfülöp
- július 6-9. missziói konferencia, Piliscsaba
- július 16-20. 10. Szélerősa Országos Evangélikus Ifjúsági Találkozó, Soltvadkert
- október 11. országos evangelizáció

„A vidám szív a legjobb orvosság,
a bánatos lélek pedig a csontokat is
kiszáritja.” (Példabeszédek könyve 17,22)

DERŰ

Visszajelzések

Híd magazin

Jó, tartalmas, és szép is a Híd magazin legújabb száma, megtisztelő, hogy írhattam bele.

Dr. Győri Gábor

Nagyon tetszenek a mostani Híd magazin cikkei. Bújom szabad perceimben, és beszélgetünk róla férjemmel. Különösen megérintett *Az anyai boldogság alapköveiről* című írás. Még a könnyem is kicsordult. De az is jó cikk, hogy *Az Úr tudja, hova akar helyezni*. Én is mindig ebben hittem.

Vári-Hegedűs Olga

Köszönettel megkaptuk a Híd legfrissebb számát az édesapánkról szóló megemlékezéssel. Jó, hogy nem felejtik el a régieket. Köszönjük a missziós munkát, melyre Isten áldását kérjük a továbbiakban is.

Scholz Julianna

Örültem a Híd magazinban Bakay Péter *Misszió* című cikkének, melyben egészséges, biblikus látásból építkezve nézi önmagát és azt a tevékenységet, amit képvisel. Örülök annak, ha valaki törekszik a valóban hiteles tevékenységre, nem Krisztust akarja önmagához igazítani, hanem önmagát Krisztushoz. *K. Csaba*

Nagyon szeretem ezt a magazint! Tetszik benne, hogy a választott témát jó tollú szerzők világosan, érthetően, minél több oldalról körbejárják. Jó kézbe venni, gyönyörűek a fotók, illusztrációk, jó szívvel ajánlom másoknak is.

Pupek Teréz

Köszönöm a Híd magazint. Jó a szám, sok értékes cikket olvastam benne. Isten türelme esély számunkra. Bakay Péter cikke valós problémákat feszeget. Én is úgy gondolom, hogy misszió nélkül az egyház a halálba tart.

Szák Kocsis Pál

Rádióműsorok

Nagyon szeretem a műsorukat, sok erőt merítetek a hiteles életinterjúkból. Január elején egy óvónő beszélt a hitéről. Kérem, amennyiben lehetséges, adja meg az elérhetőségét! További szép munkát kívánok mindannyiunk örömére.

Szelényi Andrea

Érdekes és hasznos volt meghallgatni az interjút, köszönöm! Sokat jelent, ha valakit „személyesen” hallhatok beszélni a hitéről, ahogy átéli Isten vezetését, megtapasztalja az Úr szeretetét. A hit hallásból van! Sok áldást a munkátokhoz!

Baráth Eszter

Nagyon megérintette a lelkemet a legutóbbi interjú!

Koroknai Ferenc

Nagyon jó az élő Isten az Úr Jézusban! Minden nap rácsodálkozom, mint most is, eme tanúbizonyság által. Nagyon szépen köszönöm. Istené a dicsőség!

Mészáros Erzsébet

Jó lett az anyag. Így megnyugtató a „vágógép alá tenni magunkat”, hogy a vá-

gó-szerkesztő is hívó, és tudja, mi kell és mi nem.

Kósa Gergely (Bokod)

Meghallgattam a türelemről szóló rádiós beszélgetést vasárnap kora reggel. Nagyon jó, gratulálok!

H. F.

Egy hallgató kérte műsorunk interjúalanya-nyának elérhetőségét, mert magára ismert történetében. Ő buddhista volt, de már húsz éve Krisztusban való hitben jár. Örült, hogy „véletlenül” rátalált a Civil Rádió- n műsorunkra, melyet ezentúl mindig szeretne meghallgatni.

Honlap

Emlékszem, hogy a missziói oldalato- kon a Nicky Cruz saját előadásában hall- ható történetének linkjét elküldtem egy éve vagy száz ismerősömnek. Egy

akkor Isten jelenléte nélkül élő lány sírva köszönte meg, hogy hallhatta, és kezdte ajánlani másoknak is. Azt mondta, teljesen elnémította, megállí- totta őt az, amit hallott. Azóta behívta az Urat az életébe. SDG!

Vámos Béla (Felsőpatony)

Szák Kocsis Pál

Akik elmentek...

el
arcuk
felénk az
mögül, s
izzása is
szívük
hozza

nyári
kódolt

ajtó rejtette ismeretlen távoli világból; suta,
nyár-tikkasztotta fák ágai felett áldó kezük
némán integet felénk a nyugalom és a béke
honából,

ők küldik
homályosuló
mosoly-sugarát
égő napkorong
talán a fény
boldog
szeretetét
felénk, mint késő
langy szellő; dalt susogva,
üzenetet a messzi-átról, bezárt
mért ráleltek az égi idegenvezető
mutatta útra; a szeretet útját
megtalálták, mely a szenvedés
„boldogság- lépcsőin“ vezet át,
vissza a szép, a boldog múltba;
tudat-mélyi ős-otthonunkba,
hová hő honvágygal hívogat
minden áldott nevű a nyárból.

Itt vannak megnyugvásaink
csendjében, tört dallamok
színes kő- kavicsaiban,
körülölelő szeretettel,
láthatatlan óvó kezekkel,
gondolat- szikrákban
fejünkben, szánkban,
jószágban, kacagásban,
erősödő gyenge
hitünkben, a tűzben,
a lángban, minden
szívbéli imában
a lélek- ébredés
csodá- jában;
s néha már
átrepül; még ha
titokban, csupán
gondolatban, s velük
töltődik fel lelkünk
azután.

A 2013.
ÉV IGÉJE

„Mert nincsen itt maradandó városunk,
hanem az eljövendőt keressük.” (Zsid 13,14)

Partnereink:

